

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

« ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ.
ΥΠΟΔΟΜΗ, ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ, ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (2000-2005).»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΔΙΓΕΝΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ
ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΡΑ, 2009

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη της τουριστικής ανάπτυξης της Πελοποννήσου γενικότερα και των επτά νομών της ειδικότερα. Σκοπός της εργασίας είναι η ανάλυση του τουριστικού προϊόντος, καθώς και η παρουσίαση των προοπτικών ανάπτυξης του κάθε νομού ξεχωριστά. Η εργασία χωρίζεται σε επτά κυρίως κεφάλαια. Το κάθε κεφάλαιο μελετά διεξωδικά την τουριστική ανάπτυξη του κάθε Πελοποννησιακού νομού ξεχωριστά και χωρίζεται σε πέντε ενότητες.

Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται γεωγραφικά και γεωλογικά στοιχεία του νομού καθώς και στοιχεία για την οικονομία του όσο αναφορά τον τουρισμό.

Στην δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι τουριστικές περιοχές του νομού και τα αξιοθέατα τους.

Στην τρίτη ενότητα υπάρχουν στοιχεία και πίνακες για την τουριστική υποδομή του νομού καθώς και την αναπτυξή της τα τελευταία χρόνια γενικότερα και ειδικότερα την πενταετία 2000-2005.

Στην τέταρτη ενότητα παρουσιάζονται στοιχεία και πίνακες που αφορούν τα σύνολα των αφίξεων των τουριστών στα τουριστικά καταλύματα για τα έτη 2000-2005. Σε αυτήν την ενότητα εξετάζεται αν υπάρχει πρόβλημα τουριστικής εποχικότητας στο νομό.

Στην πέμπτη και τελευταία ενότητα παρουσιάζονται οι προοπτικές ανάπτυξης του νομού, τα προβλήματα που καθυστερούν την ανάπτυξη του καθώς και ορισμένες στρατηγικές ανάπτυξης.

Η εργασία κλείνει με συμπεράσματα που προέρχονται από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στα επτά κεφάλαιά της καθώς και προτάσεις για την τουριστική ανάπτυξη της περιφέρειας Πελοποννήσου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΕΛΙΔΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Λίγα λόγια για την Πελοπόννησο	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	
1.1 Λίγα λόγια για τον νομό Κορινθίας	2
1.2 Τουριστικές περιοχές νομού Κορινθίας	3
1.3 Τουριστική υποδομή νομού Κορινθίας	6
1.4 Εποχικότητα νομού Κορινθίας	8
1.5 Αναπτυξιακά πλεονεκτήματα – μειονεκτήματα, στρατηγικές ανάπτυξης	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	
2.1 Λίγα λόγια για τον νομό Αργολίδας	14
2.2 Τουριστικές περιοχές νομού Αργολίδας	15
2.3 Τουριστική υποδομή νομού Αργολίδας	17
2.4 Εποχικότητα νομού Αργολίδας	18
2.5 Αναπτυξιακά πλεονεκτήματα – μειονεκτήματα, στρατηγικές ανάπτυξης	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	
3.1 Λίγα λόγια για τον νομό Αρκαδίας	23
3.2 Τουριστικές περιοχές νομού Αρκαδίας	24
3.3 Τουριστική υποδομή νομού Αρκαδίας	26
3.4 Εποχικότητα νομού Αρκαδίας	28
3.5 Αναπτυξιακά πλεονεκτήματα – μειονεκτήματα, στρατηγικές ανάπτυξης	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ	
4.1 Λίγα λόγια για τον νομό Αχαΐας	35
4.2 Τουριστικές περιοχές νομού Αχαΐας	36
4.3 Τουριστική υποδομή νομού Αχαΐας	39
4.4 Εποχικότητα νομού Αχαΐας	41
4.5 Αναπτυξιακά πλεονεκτήματα – μειονεκτήματα, στρατηγικές ανάπτυξης	44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο : ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ	
5.1 Λίγα λόγια για τον νομό Ηλείας	47
5.2 Τουριστικές περιοχές νομού Ηλείας	48
5.3 Τουριστική υποδομή νομού Ηλείας	49
5.4 Εποχικότητα νομού Ηλείας	51
5.5 Αναπτυξιακά πλεονεκτήματα – μειονεκτήματα, στρατηγικές ανάπτυξης	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο : ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	
6.1 Λίγα λόγια για τον νομό Μεσσηνίας	57
6.2 Τουριστικές περιοχές νομού Μεσσηνίας	58
6.3 Τουριστική υποδομή νομού Μεσσηνίας	60
6.4 Εποχικότητα νομού Μεσσηνίας	61
6.5 Αναπτυξιακά πλεονεκτήματα – μειονεκτήματα, στρατηγικές ανάπτυξης	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ^ο : ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	
7.1 Λίγα λόγια για τον νομό Λακωνίας	67
7.2 Τουριστικές περιοχές νομού Λακωνίας	68
7.3 Τουριστική υποδομή νομού Λακωνίας	70
7.4 Εποχικότητα νομού Μεσσηνίας	72
7.5 Αναπτυξιακά πλεονεκτήματα – μειονεκτήματα, στρατηγικές ανάπτυξης	75
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 ^ο : NATURA 2000	83
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 ^ο : UNESCO	87
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 ^ο : ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ	88
ΠΙΝΑΚΕΣ	92

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΓΕΝΙΚΑ

Η Πελοπόννησος είναι ο τόπος με την πανάρχαια ιστορία, με τους γοητευτικούς μύθους και την ζωντανή παράδοση, με τις θρυλικές ακροπόλεις, τα μεσαιωνικά κάστρα και τις νεκρές βυζαντινές πολιτείες. Είναι η κοιτίδα του ανεκτίμητου μυκηναϊκού πολιτισμού και της άσβεστης Ολυμπιακής φλόγας. Εκεί στέκει ακόμα το διάσημο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου, μάρτυρας των πιο αξιόλογων παραστάσεων, που συνεχίζονται στις μέρες μας. Εκεί βρέθηκε το άγαλμα του Ολυμπίου Διός, ένα από τα επτά θαύματα του κόσμου, φτιαγμένο από τον περίφημο γλύπτη Φειδία. Εκεί βρίσκονται η βυζαντινή πολιτεία του Μυστρά και η άγρια Μάνη.

Η φύση προίκισε την Πελοπόννησο με εξαιρετικές ομορφιές. Είναι μια περιοχή που συνδυάζει την μεγαλοπρέπεια των βουνών της, με την καταπράσινη φύση, τις πηγές και τους καταρράκτες, με την γαλάζια θάλασσα και τις καθαρές αμμουδιές.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Πελοπόννησος είναι η μεγαλύτερη χερσόνησος της Ελλάδας και ένα από τα εννέα γεωγραφικά διαμερίσματα. Ονομάστηκε Νήσος του Πέλοπα, επειδή έμοιαζε με νησί, αλλά και Μωριάς, κυρίως λόγω του ότι στα μέρη της ευδοκίμοιαν πολλές μουριές αλλά και εξαιτίας του σχήματος της, όπως υποστηρίζουν κάποιοι, που θυμίζει το φύλλο του ομώνυμου δέντρου.

Η Πελοπόννησος εξελίχθηκε σε πραγματικό νησί το 1893, όταν κόπηκε ο ομφαλός που την συνέδεε με την υπόλοιπη Ελλάδα, με την διάνοιξη του Ισθμού της Κορίνθου. Έχει έκταση 21.379τ. χλμ και ο πληθυσμός της ανέρχεται στους 1.154.864 κατοίκους (σύμφωνα με την απογραφή του 2001). Διοικητικά η Πελοπόννησος χωρίζεται σε επτά νομούς:

- Νομός Κορινθίας (με έκταση 2.290 τ.χλμ και πληθυσμό 154.624 κατοίκους).
- Νομός Αργολίδας (με έκταση 2.154 τ.χλμ και πληθυσμό 105.770 κατοίκους).
- Νομός Αρκαδίας (με έκταση 4.418 τ.χλμ και πληθυσμό 102.035 κατοίκους).
- Νομός Αχαΐας (με έκταση 3.271 τ.χλμ και πληθυσμό 322.789 κατοίκους).
- Νομός Ηλείας (με έκταση 2.617 τ.χλμ και πληθυσμό 193.133 κατοίκους).
- Νομός Μεσσηνίας (με έκταση 2.990 τ.χλμ και πληθυσμό 176.876 κατοίκους).
- Νομός Λακωνίας (με έκταση 3.636 τ. χλμ και πληθυσμό 99.637 κατοίκους).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

1.1 Λίγα λόγια για τον νομό Κορινθίας

Κατοικημένος από την νεολιθική εποχή, ο Νομός Κορινθίας εκτείνεται στην Βορειανατολική Πελοπόννησο και σε μικρό τμήμα της Στερεάς Ελλάδας, καταλαμβάνοντας και τις δύο πλευρές του φυσικού περάσματος που ενώνει τα δύο γεωγραφικά διαμερίσματα του Ισθμού.

Αποτελεί Διοικητική διαίρεση της περιφέρειας Πελοποννήσου και βρέχεται στα βόρεια από τον Κορινθιακό κόλπο και στα ανατολικά από τον Σαρωνικό, ενώ συνορεύει στα ανατολικά με το Νομό Αττικής, στα νότια με τους Νομούς Αργολίδας και Αρκαδίας και στα δυτικά με το Νομό Αχαΐας, στο Νομό ανήκουν επίσης και οι νησίδες Αλκονοίδες. Η Κορινθία αποτελεί τον πιο πυκνοκατοικημένο Νομό της Διοικητικής περιφέρειας Πελοποννήσου με 154.624 κατοίκους (σύμφωνα με την απογραφή του 2001). Ο Νομός χάρη στην αξιόλογη φυσιογνωμία του αλλά και του πολιτισμικού περιβάλλοντός του ευνοεί την ανάπτυξη πολλών εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

1.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

ΛΟΥΤΡΑΚΙ

Το Λουτράκι είναι διεθνούς φήμης λουτρόπολη, θεραπευτικός σταθμός και τουριστικό θέρετρο, που βρίσκεται επί του Βορείου μυχού του Κορινθιακού κόλπου, φημισμένο για τα ιαματικά και φυσικά μεταλλικά νερά και το σπάνιο φυσικό περιβάλλον του. Οι δυσεύρετοι κλιματολογικοί παράγοντες που επικρατούν στην περιοχή, καθιστούν τον τόπο ιδεώδη για χειμερινό και θερινό τουρισμό.

Γνωστό από την αρχαιότητα με την ονομασία ΘΕΡΜΑΙ, ονομασία που οφείλει στην Θερμία Αρτέμιδα – προστάτιδα των Ιαματικών νερών-, εθεωρείτο ως ιαματική και τουριστική πόλη. Μεταγενέστερα αναγνωρίστηκε ως μητροπολιτικό κέντρο της Τουριστικής Ελλάδας και αποτελεί σπουδαίο θεραπευτικό σταθμό.

Απέχει μόλις 80 χιλ. από την Αθήνα και συνδέεται με αυτή οδικά και σιδηροδρομικά, ενώ παράλληλα μπορεί να συνδεθεί ακτοπλοϊκά με τα μεγαλύτερα λιμάνια της χώρας του Πειραιά και της Πάτρας, τους κυριότερους δηλαδή σταθμούς εισόδου της Χώρας. Η πλεονεκτική του θέση, εντοπίζεται και στο γεγονός ότι βρίσκεται σε πολύ κοντινή απόσταση από τους κυριότερους αρχαιολογικούς χώρους της Νοτίου Ελλάδας, όπως αυτή της Αρχαίας Κορίνθου, των Μυκηνών, της Επιδαύρου, του Ναυπλίου, των Αθηνών, των Δελφών, της Ολυμπίας κ.α.

Ένας μοναδικός συνδυασμός άριστων κλιματολογικών συνθηκών και φυσικού περιβάλλοντος, δίνουν στο Λουτράκι πολλαπλά προνόμια. Η παρατεταμένη ηλιοφάνεια που επικρατεί στην περιοχή καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου και η ανυπαρξία υγρασίας ευνοούν ιδιαίτερα τον τουρισμό υγείας

Η τουριστική υποδομή του Λουτρακίου είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη αφού 57 ξενοδοχειακές μονάδες όλων των κατηγοριών και ένα πλήθος από πανσιόν είναι έτοιμα να υποδεχθούν και την διάρκεια όλου του χρόνου και ιδιαίτερα το καλοκαίρι τους χιλιάδες επισκέπτες της φημισμένης Λουτρόπολης. Ακόμα γήπεδα τένις, μπάσκετ, βόλεϊ, υπάρχουν για να ολοκληρώνεται ο κύκλος των φυσικών υγιεινών διακοπών με την άθληση.

Στην περιοχή του Λουτρακίου λειτουργεί και το CASINO (που υπήρξε το πρώτο που λειτούργησε στην Ελλάδα το 1928), στο πολυτελές και άνετο περιβάλλον του, ο επισκέπτης μπορεί να δοκιμάσει την εύνοια της θεάς Τύχης και από την άλλη πλευρά να απολαύσει την άριστη προσφορά υπηρεσιών σε ένα περιβάλλον κοσμοπολίτικο και μαγευτικό .

ΚΟΡΙΝΘΟΣ

Η Κόρινθος, πρωτεύουσα του Νομού Κορινθίας και έδρα του Δήμου Κορινθίων , είναι κτισμένη στο μυχό του Κορινθιακού κόλπου. Απέχει 84 χιλ. από την Αθήνα , με την οποία συνδέεται οδικώς, μέσω της Εθνικής οδού Αθηνών – Πατρών, σιδηροδρομικώς και επίσης από το 2005, μέσω του προαστιακού σιδηρόδρομου . Αποτελεί κέντρο μιας περιοχής με σημαντικό τουρισμό και αξιόλογη τουριστική υποδομή και είναι ένα από τα μεγαλύτερα εμπορικά και πολιτιστικά κέντρα της Πελοποννήσου.

ΚΙΑΤΟ

Το Κιάτο έδρα του Δήμου Σικυωνίων , βρίσκεται στην ακτή του Κορινθιακού κόλπου. Προκειμένου για σημαντικό εμπορικό κέντρο, από το λιμάνι του οποίου διακινούνται αγροτικά προϊόντα από όλο το Νομό. Η οικονομία της περιοχής βασίζεται κυρίως στο εμπόριο και τα αγροτικά προϊόντα και κατά δεύτερο λόγο στον τουρισμό τους καλοκαιρινούς μήνες. Σ' αυτό βοηθάει η τεράστια παραλία με βότσαλα μέσα στη πόλη που αποτελεί προσφιλή παραθεριστικό προορισμό και προσελκύει πλήθος παραθεριστών.

ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟ

Μία από τις ομορφότερες Κωμοπόλεις της ακτής του Κορινθιακού κόλπου είναι το Ξυλόκαστρο, έδρα του ομώνυμου Δήμου. Ο Δήμος του Ξυλόκαστρου είναι ένας από τους μεγαλύτερους Δήμους της Ελλάδας σε έκταση . στα όριά του συνυπάρχουν οι δαντελένιες ακτές του Κορινθιακού ενώ βόρεια και το όρος Κυλλήνη.

Η ονομασία της πόλης αναφέρεται για πρώτη φορά σε χάρτες της περιόδου της Ενετοκρατίας ως Solo Castro και σχετίζεται με ένα κάστρο που είχε χτιστεί το 1260, έχοντας οπτική επαφή με τον Ακροκόρινθο και το κάστρο της Πελλήνης και καταστράφηκε το 1402 από σεισμό.

Η πληθυσμιακή και οικονομική ανάπτυξη του κάποτε ασήμαντου οικισμού επήλθε με την κατασκευή της σιδηροδρομικής γραμμής Αθηνών-Πατρών. Το 1919 ο οικισμός χαρακτηρίστηκε τόπος παραθερισμού ξένων επισκεπτών, με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης

“Ένα πλήθος γραφικών χωριών, ορεινών ημιορεινών και παραθαλάσσιων, παραδοσιακές εκκλησίες και μοναστήρια , πανέμορφα δάση και ακρογιαλιές χαρίζουν στο Δήμο μια σπάνια ποικιλομορφία.

Η οικονομία της περιοχής είναι πολύμορφη. Η βόρεια ζώνη του Δήμου, με κυρίαρχη την πόλη του Ξυλόκαστρου, παρουσιάζει έντονη τουριστική και εμπορική δραστηριότητα (αφού μεγάλος αριθμός επισκεπτών έρχεται για να απολαύσει τις πολύ όμορφες παραλίες της και το προστατευμένο παραλιακό πευκοδάσος , το γνωστό Πευκιά).

Στα νοτιότερα τμήματα οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με αγροτικές καλλιέργειες. Τα Τρικάλοχώρια και το όρος Κυλλήνης παρουσιάζουν επίσης μεγάλο τουριστικό ενδιαφέρον.

ΑΓΙΟΙ ΘΕΟΔΩΡΟΙ

Μία από τις πιο εύρωστες οικονομικά κωμοπόλεις του Νομού Κορινθίας είναι οι Άγιοι Θεόδωροι, έδρα του ομώνυμου Δήμου , βρίσκεται πάνω στην παλαιά Εθνική Οδό Αθηνών – Κορίνθου , ανάμεσα στα Γεράνεια Όρη και στο Κόλπο του Σαρωνικού .

Παρουσιάζει αξιόλογη τουριστική κίνηση, αφού προσφέρεται για πολυήμερες διακοπές αλλά και εξορμήσεις του Σαββατοκύριακου , μιας και βρίσκεται κοντά στην Αθήνα. Στην ανάπτυξη της κωμόπολης συμβάλουν οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, οι πολλές βιοτεχνίες καθώς επίσης τα Δωλιστήρια και οι Βιομηχανικές επιχειρήσεις που λειτουργούν στα όρια του Δήμου.

Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι οι πηγές οικονομικής ανάπτυξης της κωμόπολης υπήρξαν ταυτόχρονα και πηγές περιβαλλοντικής υποβάθμισης της περιοχής, οι οποίες τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες αποτελούσαν δημοφιλές θέρετρο κυρίως των Αθηναίων.

1.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

- Οδική υποδομή

Ο Νομός Κορινθίας βρίσκεται σε πλεονεκτική γεωγραφική θέση και αποτελεί το συνδυαστικό κρίκο της Πελοποννήσου με την Στερεά Ελλάδα .Διασχίζεται από ανατολικά προς τα δυτικά από τον κύριο οδικό και σιδηροδρομικό άξονα Αθήνας – Κορίνθου – Πάτρας. Η υλοποίηση της απόφασης για την επέκταση του προαστιακού σιδηρόδρομου από την Αθήνα στην Κόρινθο επιδρά βελτιωτικά στην περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Ιδιαίτερη σημασία για την οικονομική ανάπτυξη του Νομού έχει ο Ισθμός της Κορίνθου. Ο Ισθμός της υπήρξε από την αρχαιότητα το κατεξοχήν στρατηγικό σημείο του Ελλαδικού χώρου και ένα από τα σημαντικότερα της ανατολικής Μεσογείου. Το έργο διάνοιξης του Ισθμού ολοκληρώθηκε και τέθηκε σε λειτουργία το 1893. Στη Διώρυγα λειτουργούν σήμερα δύο βυθιζόμενες γέφυρες, μία στην Ποσειδωνία και μία στην Ισθμία, που εξυπηρετούν την επικοινωνία μεταξύ Στερεάς Ελλάδας και Πελοποννήσου. Τον Ισθμό διαπλέουν κάθε χρόνο 15000 περίπου πλοία και εντός από εμπορικοναυτιλιακή σημασία έχει και μεγάλη τουριστική σημασία καθώς αποτελεί αξιοθέατο για χιλιάδες επισκέπτες.

Για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών σε όλο λειτουργούν ξενοδοχειακές μονάδες, τουριστικά καταλύματα και campings, Ιδιαίτέρως όμως παρατηρείται συγκέντρωση ξενοδοχειακών μονάδων και τουριστικών εγκαταστάσεων του Κορινθιακού κόλπου.

Στην εκτεταμένη ακτογραμμή του νομού Κορινθίας λειτουργούν μαρίνες και τουριστικά καταφύγια για την εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής. Πολυσύχναστες είναι οι μαρίνες στο Ξυλόκαστρο , με δυνατότητα ελλιμενισμού 220 σκαφών και στη Μαυρολίμνη.

- Τουριστική υποδομή

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας η τουριστική υποδομή του νομού Κορινθίας για τα έτη 2000-2007 διαμορφώθηκε ως εξής.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ξενοδοχεία και Ομοειδή καταλύματα	116	116	104	105	108	108	108	112
Τουριστικά camping	7	7	7	9	7	5	7	7
Σύνολο	123	123	111	114	115	113	115	119

Παρατηρώντας το παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι υπάρχει μια μικρή μείωση στα ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα μετά το 2002. Παρ' όλα αυτά ο νομός Κορινθίας είναι ο τρίτος σε ξενοδοχειακή υποδομή ανάμεσα στους 7 νομούς της Πελοποννήσου (βλ. πίνακα 1 σελ. 92)

Αναλυτικότερα, η προσφορά ξενοδοχειακών κλινών, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας διαμορφώθηκε στο Νομό Κορινθίας κατά τα έτη 2004-2007 ως ακολούθως:

Έτη	5 αστέρια		4 αστέρια		3 αστέρια		2 αστέρια		1 αστέρι	
	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες
2004	3	1358	12	3959	24	2810	55	2709	14	357
2005	3	1358	12	1359	24	2810	55	2709	14	357
2006	3	1358	11	1390	25	2741	55	2702	14	357
2007	3	1358	11	1270	29	2882	55	2697	14	357

Στον πίνακα παρατηρούμε ότι όπως και στους άλλους Νομούς τα ξενοδοχεία 5 αστέρων είναι σημαντικά λιγότερα από τα ξενοδοχεία άλλων κατηγοριών αφού ανέρχονται μόνο σε 3 για όλο το Νομό. Το ίδιο συμβαίνει και με τα ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων. Αντιθέτως τα ξενοδοχεία χαμηλότερης ποιότητας είναι αρκετά ώστε να καλύψουν τις ανάγκες του νομού.

1.4 ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του Ελληνικού τουρισμού, την τουριστική εποχικότητα. Τη συναντάμε στην Κορινθία ή όχι;

Σε αυτό θα μας βοηθήσουν οι παρακάτω πίνακες με το σύνολο των αφίξεων ανά μήνα Ελλήνων κα αλλοδαπών τουριστών για τα έτη 2000-2004 σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Έτος 2000

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5560	5042	514
Φεβρουάριος	6671	5795	858
Μάρτιος	8062	6282	1766
Απρίλιος	15661	6636	8999
Μάιος	15044	6695	8300
Ιούνιος	18766	10886	7839
Ιούλιος	26807	16738	9974
Αύγουστος	27127	16653	10379
Σεπτέμβριος	23936	11274	12615
Οκτώβριος	13667	6614	6918
Νοέμβριος	5449	4470	947
Δεκέμβριος	6109	5263	230

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2001

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5845	4998	601
Φεβρουάριος	6869	5707	975
Μάρτιος	8062	6282	1766
Απρίλιος	13319	6547	6757
Μάιος	15507	6928	8550
Ιούνιος	20447	12012	8391
Ιούλιος	26244	16566	9593
Αύγουστος	21575	12080	9429
Σεπτέμβριος	23936	11274	12615
Οκτώβριος	11524	5576	5825
Νοέμβριος	5916	5075	832
Δεκέμβριος	5560	5123	426

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Ετος 2002

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5764	5105	631
Φεβρουάριος	5990	5333	645
Μάρτιος	12054	8778	2855
Απρίλιος	13922	6601	7294
Μάιος	17065	8686	8364
Ιούνιος	20061	13000	7035
Ιούλιος	25743	15418	9217
Αύγουστος	25497	17363	8080
Σεπτέμβριος	20387	10262	10038
Οκτώβριος	13436	7510	5914
Νοέμβριος	6849	5725	1112
Δεκέμβριος	8295	7509	782

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Ετος 2003

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	8399	7167	849
Φεβρουάριος	7625	6395	1222
Μάρτιος	13231	10379	2835
Απρίλιος	17035	9041	7614
Μάιος	17879	9180	8628
Ιούνιος	25270	17401	7733
Ιούλιος	28951	19656	9133
Αύγουστος	29870	20044	9754
Σεπτέμβριος	23491	13486	9822
Οκτώβριος	18399	10579	7791
Νοέμβριος	9131	7927	1178
Δεκέμβριος	7411	6482	910

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2004

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	10871	9705	1003
Φεβρουάριος	11393	9972	1197
Μάρτιος	11663	8993	2653
Απρίλιος	19265	11951	7292
Μάιος	20838	13760	7045
Ιούνιος	23194	16379	6772
Ιούλιος	31162	23494	6335
Αύγουστος	25549	16764	8770
Σεπτέμβριος	23024	14693	8309
Οκτώβριος	19001	12409	6573
Νοέμβριος	11325	9601	1724
Δεκέμβριος	11956	10882	1072

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έντονη τουριστική εποχικότητα παρουσιάζει και ο Νομός Κορινθίας όπως παρατηρούμε στους πίνακες καθ' όλη την διάρκεια της εξεταζόμενης τετραετίας με εξαίρεση το έτος 2004. Οι μήνες με τους υψηλότερους αριθμούς αφίξεων είναι οι συνήθεις εαρινοί μήνες (Απρίλιος- Σεπτέμβριος) ενώ οι υπόλοιποι μήνες κινούνται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα .Χαρακτηριστικό παράδειγμα το 2001 το σύνολο των αφίξεων μειώνεται 75,29% μέσα σε δύο μόνο μήνες, με τον Σεπτέμβριο να έχει γενικό σύνολο αφίξεων 23.936 και τον Νοέμβριο να έχει μόλις 5.916.

Μία σταθερή άνοδο στο γενικό σύνολο των αφίξεων βλέπουμε να σημειώνεται κατά την διάρκεια της τετραετίας με κορύφωση το έτος 2004 όπου το γενικό σύνολο των αφίξεων έχει αυξηθεί αρκετά και τους 12 μήνες με σημαντικά μειωμένο το φαινόμενο της τουριστικής εποχικότητας. (2004 γενικό σύνολο αφίξεων 219.241, 2000 γενικό σύνολο αφίξεων 172.859).

Μην ξεχνάμε όμως ότι το 2004 ήταν η χρονιά των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα όπου ο τουρισμός αυξήθηκε πολύ σ' όλη την Ελλάδα, πόσο μάλλον στην Κορινθία που έχει το σημαντικό πλεονέκτημα της γειτνίασης της με την πρωτεύουσα.

Την σταδιακή αλλά πολύ σημαντική για το Νομό αύξηση του τουρισμού την παρατηρούμε και στον πίνακα 1 της σελ 92 όπου η Κορινθία σημειώνει την μεγαλύτερη τουριστική αύξηση σε σχέση με τους υπόλοιπους νομούς.

1.5 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Η γειτνίαση του νομού με την Αθήνα.

Η άμεση γειτνίαση του νομού με την πρωτεύουσα αποτελεί αναμφίβολα το πιο σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα του νομού.

2. Το φυσικό κάλλος και οι φυσικοί πόροι που διαθέτει καθώς και τα σημαντικά αρχαιολογικά και ιστορικά δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη πολλών μορφών τουρισμού:

ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η επικράτηση του ορεινού χαρακτήρα στο νομό είναι φανερή, καθώς σχεδόν το 88% του νομού είναι ορεινό και ημιορεινό για αυτό τον λόγο ευνοείται πολύ η ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού.

Το όρος Ζηρία ή Κυλλήνη που δεσπόζει στο δυτικό τμήμα του νομού, είναι το δεύτερο ψηλότερο όρος της Πελοποννήσου μετά τον Ταΰγετο και προσφέρει στον επισκέπτη πολλές ορεινές δραστηριότητες κάνοντας το τον ιδανικότερο ορεινό τουρισμό του νομού. Για τους λάτρεις του σκι διαθέτει χιονοδρομικό κέντρο στο βορειοδυτικό του άκρο μόλις 10 χιλιόμετρα από τα Τρίκαλα και για τους πιο τολμηρούς ορειβατικό σκι ή σκι αντοχής μακριά από τις πίστες σκι, στο απάτητο χιόνι της Ζηρείας.

Όσο για τους λάτρεις της περιπέτειας υπάρχουν σηματοδοτημένα μονοπάτια και ορεινά καταφύγια για πεζοπορία, trekking, ορεινή διάσχιση και ορειβασία.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ – ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο νομός Κορινθίας έχει αρκετές πηγές, με σημαντικότερες αυτές του Λουτρακίου, οι οποίες αναβλύζουν από τους ανατολικούς πρόποδες των Γερανείων και προσφέρονται για λουτρά και ποσιποθεραπεία σε οργανωμένα υδροθεραπευτήρια. Στα λουτρά Λουτρακίου λειτουργούν, ένα υδροθεραπευτήριο με τέσσερις ομαδικές πισίνες των δώδεκα ατόμων και δώδεκα ατομικούς λουτήρες. Οι σημαντικές αυτές πηγές έχουν μετατρέψει το Λουτράκι σε μια από τις πιο σημαντικές λουτροπόλεις της Ελλάδας, που προσελκύει όλο τον χρόνο πολυάριθμους τουρίστες (κυρίως όμως εσωτερικό τουρισμό) που ενδιαφέρονται για θεραπευτικό τουρισμό.

Γνωστές είναι επίσης οι πηγές των Λουτρών Ωραίας Ελένης, στο κόλπο Κεχρέων του Σαρωνικού.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στην περιοχή της Κορινθίας, με βαθιές ρίζες και προϊστορία, βρίσκονται ορισμένα από τα πιο σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία της Ελλάδας. Τα κυριότερα από αυτά είναι:

- Ο αρχαιολογικός χώρος της Αρχαίας Κορίνθου όπως και το αρχαιολογικό της μουσείο με αξιόλογες συλλογές ευρημάτων που καλύπτουν όλο το φάσμα της μακραίωνης ιστορίας της Κορίνθου, από την Νεολιθική εποχή έως τον Μεσαίωνα.
- Ο αρχαιολογικός χώρος της Ισθμίας που σώζονται το θέατρο και το στάδιο στο οποίο διεξάγονται τα Ίσθμια, οι πανελλήνιοι αγώνες προς τιμή του Ποσειδώνα καθώς και το αρχαιολογικό μουσείο Ισθμίων.
- Ο Ακροκόρινθος το μεγαλύτερο κάστρο της Πελοποννήσου.
- Ο αρχαιολογικός χώρος Αρχαίας Σικυώνας.

Τα μνημεία αυτά αλλά και τα αξιόλογα μουσεία της κάνουν την Κορινθία έναν από τους ιδανικότερους νομούς της Ελλάδας για την ανάπτυξη του αρχαιολογικού τουρισμού.

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Πολυάριθμες καθαρές παραλίες βραβευμένες με Γαλάζια σημαία, άλλες οργανωμένες και κοσμοπολίτικες και άλλες ήσυχες προσφέρονται για θαλάσσιο τουρισμό. Οι κυριότερες είναι: η παραλία Πευκιάς στο Ξυλόκαστρο, οι κοσμοπολίτικες παραλίες του Λουτρακίου και του Βραχατίου, η παραλία Καλαμιά στην Κόρινθο και οι παραλίες των Αγίων Θεοδώρων και της Κινέττας.

3. Άρτιες ξενοδοχειακές και τουριστικές υποδομές
4. Διώρυγα της Κορίνθου
5. Ο λιμένας της Κορίνθου
6. Η κομβική γεωγραφική θέση του νομού

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Ρύπανση του περιβάλλοντος από την άναρχη τουριστική ανάπτυξη
2. Κορεσμός του τουρισμού.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα της Κορινθίας όσο αναφορά τον τουρισμό είναι ο κορεσμός του, που τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται στον νομό. Τα πρώτα

μεταπολεμικά χρόνια ο νομός Κορινθίας αποτελούσε έναν από τους δημοφιλέστερους προορισμούς για διακοπές της χώρας. Με την πάροδο όμως του χρόνου το τουριστικό της προϊόν αρχίζει να φθείρεται και ο κορεσμός έρχεται σαν φυσικό επακόλουθο.

3. Το άσχημο οδικό δίκτυο της ορεινής Κορινθίας εμποδίζει την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού στην περιοχή ενισχύοντας έτσι την τουριστική εποχικότητα στον νομό.

4. Στο νομό Κορινθίας υπάρχουν διάσπαρτες βιοτεχνικές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις, οι οποίες βρίσκονται κοντά σε περιοχές με ιδιαίτερη τουριστική αρχαιολογική και πολιτιστική σημασία.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Βελτίωση του ορεινού οδικού δικτύου του νομού.
2. Αναβάθμιση κι εκσυγχρόνηση των ήδη υπάρχουσών τουριστικών υποδομών (ξενοδοχειακών και αναψυχής) για την αποφυγή του κορεσμού του τουρισμού στην περιοχή.
3. Δημιουργία ολοκληρωμένου δικτύου προστασίας του περιβάλλοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

2.1 Λίγα λόγια για τον νομό Αργολίδας

Η Αργολίδα είναι νομός της Ανατολικής Πελοποννήσου, βρέχεται στα νότια από τον Αργολικό κόλπο και στα ανατολικά από τον Σαρωνικό κόλπο. Στα βόρεια συνορεύει με τον Ν. Κορινθίας και στα νότια με τον Ν. Αρκαδίας.

Η Αργολίδα με πρωτεύουσα το αρχοντικό Ναύπλιο ανταμείβει τον επισκέπτη της με τις ομορφιές της και τα μνημεία της. Το Μπούρτζι και το Παλαμήδι, Το Ασκληπειείο και το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου, οι Μυκήνες, είναι ελάχιστα από τα πολλά αξιοθέατα που θα γεμίσουν το ταξίδι του κάθε επισκέπτη με αξέχαστες εμπειρίες. Πρόκειται για έναν πολύπλευρο νομό, με γραφικές πόλεις και χωριά, τα οποία διαθέτουν μοντέρνα αύρα, δημιουργώντας μια ατμόσφαιρα μοναδική.

Εκτός όμως από σπουδαία ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά, ο Νομός Αργολίδας έχει να επιδείξει και μεγάλη ποικιλία μαγευτικών φυσικών τοπίων. Μια αλληλοδιαδοχή από δάση, παρθένα βουνά, μαγικές ακτές και σπήλαια διαμορφώνει την πολυμορφία της αργολικής φύσης. Το έδαφος της είναι κυρίως ορεινό (περίπου το 55% της έκτασης του νομού), εξαίρεση αποτελούν η μεγάλη πεδιάδα του Αργούς και μερικές παράκτιες πεδινές εκτάσεις.

Η Αργολίδα χαρακτηρίζεται επίσης από μεγάλο μήκος ακτών με πολλές όμορφες παραλίες. Η ακτογραμμή του νομού έχει μήκος 230 χιλιόμετρα και διαθέτει περισσότερες από 50 μεγάλες παραλίες και πολλές μικρότερες. Ορισμένες από αυτές όπως το Πορτοχέλι και η Αρβανιτιά είναι πασίγνωστες και πολυσύχναστες ενώ άλλες παραμένουν σχετικά άγνωστες και ανεξερευνήτες.

Αυτή λοιπόν η αρμονική συνύπαρξη βουνού και θάλασσας, σε συνδυασμό με τα ανεκτίμητα ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα και την πόλη ανεπτυγμένη τουριστική υποδομή, δημιουργεί το τέλειο έδαφος για τουρισμό όλο τον χρόνο αφού προσφέρει τις περισσότερες μορφές τουρισμού.

2.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

ΝΑΥΠΛΙΟ

Στον μυθό του Αργολικού κόλπου σε απόσταση μόλις 147 χιλιομέτρων από τη Αθήνα είναι χτισμένο το Ναύπλιο, πρωτεύουσα και διοικητικό κέντρο του νομού Αργολίδας.

Θεμελιωτής του Ναυπλίου φέρεται ο ομώνυμος μυθικός ήρωας, πατέρας του Παλαμήδη που θεωρείται εφευρέτης της ναυτικής τέχνης των φάρων, αστρονόμος και ποιητής. Το Ναύπλιο έπαιξε σημαντικό ρόλο σε όλες τις φάσεις της Ελληνικής Ιστορίας, από τα μυθικά χρόνια μέχρι σήμερα. Ιδιαίτερα στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης αναδείχθηκε πανελλήνιο κέντρο και διετέλεσε πρωτεύουσα της αναγεννωμένης Ελλάδος. Εκεί ορκίστηκε η πρώτη κυβέρνηση και δολοφονήθηκε ο πρώτος κυβερνήτης ο Καποδίστριας.

Κατά την Μυκηναϊκή εποχή, η πόλη υπήρξε ισχυρό ναυτικό κράτος με τοίχος στο βράχο της Ακροναυπλίας, που αργότερα παρήκμασε και εγκαταλείφθηκε. Στη διάρκεια του Μεσαίωνα γνώρισε την κυριαρχία των Βυζαντινών, των Ενετών και των Φράγκων. Οι πρώτοι έχτισαν τα νεότερα τείχη της Ακροναυπλίας, ενώ στους δυτικούς οφείλεται η ολοκλήρωση των έργων και η προσθήκη των κάστρων στο Παλαμήδι και το Μπούρτζι.

Το κοσμοπολίτικο αυτό θέρετρο παρουσιάζει έντονη τουριστική κίνηση όλο τον χρόνο και όχι μόνο από τους ξένους που το προτιμούν και το συνδυάζουν με τις Μυκήνες αλλά και από τους Έλληνες αφού θεωρείται ιδανικός προορισμός για αποδράσεις του Σαββατοκύριακου.

Η «Νάπολη της Ανατολής» όπως ονόμασαν το Ναύπλιο οι Ενετοί θαλασσοκράτες προσφέρει στους επισκέπτες της την δυνατότητα να επιλέξουν ανάμεσα σε ποικίλες μορφές τουρισμού, λόγω της πληθώρας των αξιοθέατων της.

ΑΡΓΟΣ

Χτισμένο στη θέση της αρχαίας πόλης, το Άργος, έχει διατηρήσει την ίδια ονομασία εδώ και χιλιετίες, αποτελώντας, σύμφωνα με ορισμένους μελετητές την αρχαιότερη πόλη της Ευρώπης που εξακολουθεί να κατοικείται.

Η παράδοση αναφέρει ως ιδρυτή της πόλης τον μυθικό ήρωα Ίναχο. Υπάρχει ωστόσο και η εκδοχή ότι η ονομασία Άργος προέρχεται από την ομόηχη προελληνική λέξη που σημαίνει πεδιάδα.

Σήμερα, το Άργος είναι η μεγαλύτερη πόλη της Αργολίδας και το κύριο εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο του νομού. Βρίσκεται πάνω στον οδικό άξονα Μυκηνών-Ναυπλίου-Επιδαύρου και απέχει 135 χιλιόμετρα από την Αθήνα με την οποία συνδέεται οδικά και σιδηροδρομικά.

Το μακραίωνα ιστορικό παρελθόν του Άργους, καθώς και τα αρχαία μνημεία της πόλης και της γύρω περιοχής που σώζονται έως σήμερα προσελκύουν αρκετούς τουρίστες. Η πόλη διαθέτει αρκετά μνημεία, που σχετίζονται κυρίως με τον ηγετικό της ρόλο κατά την επανάσταση του 1821 και τμήμα της ανακηρύχθηκε το 1982 παραδοσιακός οικισμός.

Το Άργος παρ' ότι δεν κατακλύζεται από πολλούς τουρίστες όπως σε άλλες τουριστικές περιοχές του Νομού Αργολίδας, προσφέρει στους επισκέπτες της αρκετές μορφές τουρισμού όπως Αρχαιολογικό, Θρησκευτικό και Πολιτισμικό τουρισμό.

ΤΟΛΟ

Κοντά στην Αρχαία Ασίνη, 12 χιλιόμετρα νότια του Ναυπλίου, βρίσκεται ο παραθαλάσσιος οικισμός του Τολού. Το μικρό χωριό ψαράδων, που θεμελιώθηκε μετά τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους από πρόσφυγες αγωνιστές από την Κρήτη, αποτελεί σήμερα ένα σύγχρονο τουριστικό θέρετρο, το οποίο προσελκύει χιλιάδες τουρίστες κάθε χρόνο χάρη στην ομορφιά του φυσικού τοπίου του και της παραλίας του, καθώς και την εγγύτητά του στους αρχαιολογικούς χώρους της Αργολίδας. Το Τολό διαθέτει μια αμμουδιά που εκτείνεται σε μήκος πολλών εκατοντάδων μέτρων έτσι δεν άργησε να «ανακαλυφθεί» από τους νέους ταξιδευτές της δεκαετίας 1955-1965, και γρήγορα η φήμη του έφτασε σε όλον τον κόσμο.

Αυτό το μικρό ψαροχώρι είναι παράδεισος για όσους επιλέγουν τον Θαλάσσιο τουρισμό εξαιτίας της φημισμένης παραλίας του, αλλά κυρίως εξαιτίας των ντόπιων ψαράδων που έσπευσαν να εκμεταλλευτούν τουριστικά τον τόπο δημιουργώντας γρήγορα μια εξάισια τουριστική υποδομή με όμορφα ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια και εκμεταλλεύοντας της δυνατότητες του κόλπου για την ανάπτυξη θαλάσσιων σπορ.

ΠΟΡΤΟ ΧΕΛΙ

Στη νοτιοδυτική ακτή της χερσονήσου του Κρανιδίου, 84 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά του Ναυπλίου, βρίσκεται ένα πανέμορφο φυσικό λιμάνι που προσελκύει μεγάλο αριθμό τουριστών.

Το όνομά του προέρχεται από παραφθορά της αρχαίας ονομασίας του λιμανιού (Αλία ή Αλιείς). Σήμερα στην περιοχή σώζονται τα ερείπια της ακρόπολης των Αλιέων, οι κάτοικοι των οποίων ήταν διάσημοι για την ενασχόληση τους με την αλιεία και την επεξεργασία της πορφύρας, ενώ στο βυθό της θάλασσας υπάρχουν τα τοίχοι του αρχαίου λιμανιού και ο ναός του Απόλλωνα.

Το Πορτοχέλι έχει αποκτήσει παγκόσμια φήμη λόγω των πευκόφυτων εκτάσεων που το περιβάλλουν και των καθαρών ακτών του που δημιουργούν μια εικόνα εξωτική. Διακρίνεται επίσης για τις τουριστικές υποδομές του αφού προσφέρεται για τουρισμό υψηλών απαιτήσεων παρέχοντας στον επισκέπτη ότι και αν θελήσει (πολυτελείς ξενοδοχειακές μονάδες, πολυτελή εστιατόρια, γραφικά ταβερνάκια, καφέ, μπαρ, νυκτερινά κλαμπ).

2.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

- Οδική υποδομή

Ο νομός Αργολίδας εξυπηρετείται από τον κύριο οδικό άξονα, Κορίνθου – Τρίπολης και από τον σιδηροδρομικό δίκτυο. Επίσης, από τον Πειραιά αναχωρούν πλοία για τους παραθαλάσσιους οικισμούς Ερμιόνη και Πόρτο Χέλι

- Τουριστική υποδομή

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας η τουριστική υποδομή του νομού Αργολίδας τα έτη 2000 – 2007 διαμορφώθηκε ως εξής:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ξενοδοχεία και Ομοειδή καταλύματα	130	130	131	136	137	138	136	141
Τουριστικά camping	24	24	24	23	23	23	23	22
Σύνολο	154	154	155	159	160	161	159	163

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας τον παραπάνω πίνακα και συγκρώνως τον πίνακα 2 στη σελ 92 βλέπουμε ότι ο νομός Αργολίδας έχει τη μεγαλύτερη ξενοδοχειακή υποδομή από όλους τους υπόλοιπους νομούς της Πελοποννήσου με 141 ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα και 22 τουριστικά camping. Από το 2000 μέχρι το 2007 τα ξενοδοχειακά καταλύματα είχαν μια μικρή αλλά σταθερή αύξηση ενώ τα τουριστικά camping μειώθηκαν (από 24 το 2000 σε 22 το 2007).

Αναλυτικότερα, η προσφορά ξενοδοχειακών κλινών σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ε.Σ.ΥΠ διαμορφώθηκε στον νομό Αργολίδας κατά τα έτη 2004 – 2007 ως ακολούθως :

Έτη	5 αστέρια		4 αστέρια		3 αστέρια		2 αστέρια		1 αστέρι	
	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες
2004	3	288	17	2846	19	2943	71	4273	27	698
2005	3	288	17	2846	20	2992	72	4323	26	686
2006	3	288	17	2846	19	2942	72	4323	25	507
2007	3	288	18	2865	21	3019	74	4421	25	507

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Βλέποντας τον πίνακα παρατηρούμε ότι όπως και στους υπόλοιπους νομούς τα ξενοδοχεία υψηλής κατηγορίας είναι ελάχιστα. Παρατηρούμε όμως επίσης το εξής, τα ξενοδοχεία 3 αστέρων είναι επίσης ελάχιστα (21 το 2007) ενώ η πλειοψηφία των ξενοδοχείων της Αργολίδας είναι 2 αστέρων (74 ξενοδοχεία το 2007).

2.4 ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

Σύνολο αφίξεων ανά μήνα Ελλήνων και Αλλοδαπών τουριστών στα τουριστικά καταλύματα του νομού Αργολίδας για τα έτη 2000 – 2004 σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας:

Έτος 2000

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	7198	5891	1307
Φεβρουάριος	6771	5621	1150
Μάρτιος	12618	8256	4362
Απρίλιος	25709	9061	16646
Μάιος	27299	9241	18057
Ιούνιος	23975	12612	11356
Ιούλιος	35743	19044	16663
Αύγουστος	37043	19704	17288
Σεπτέμβριος	29242	11733	17477
Οκτώβριος	18652	7172	11476
Νοέμβριος	6045	3994	2044
Δεκέμβριος	7154	5912	1240

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2001

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	6050	4547	1503
Φεβρουάριος	7031	5666	1361
Μάρτιος	9933	6188	3737
Απρίλιος	25446	12258	13186
Μάιος	26049	7762	17935
Ιούνιος	31993	17350	14627
Ιούλιος	30849	16767	14032
Αύγουστος	13250	6288	6962
Σεπτέμβριος	26005	11902	14100
Οκτώβριος	15323	7546	7777
Νοέμβριος	7109	5603	1506
Δεκέμβριος	6231	5362	869

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2002

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	4039	3241	797
Φεβρουάριος	7372	5933	1439
Μάρτιος	15779	10407	5372
Απρίλιος	18601	6585	12016
Μάιος	27307	11928	25214
Ιούνιος	17755	11042	6707
Ιούλιος	28998	15785	13198
Αύγουστος	33877	18523	15317
Σεπτέμβριος	20721	7575	13122
Οκτώβριος	13175	5042	8106
Νοέμβριος	12439	5968	6465
Δεκέμβριος	5187	4107	1080

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2003

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	6358	5137	1221
Φεβρουάριος	3731	2895	836
Μάρτιος	9759	7058	2696
Απρίλιος	19934	9466	10412
Μάιος	20144	7712	12425
Ιούνιος	25211	13424	11785
Ιούλιος	31713	17487	14199
Αύγουστος	30744	16810	13856
Σεπτέμβριος	22217	10330	11858
Οκτώβριος	16442	7213	9219
Νοέμβριος	6070	4470	1598
Δεκέμβριος	5260	4134	1119

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2004

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	7329	6171	1153
Φεβρουάριος	7378	6312	1054
Μάρτιος	12082	9208	2867
Απρίλιος	21834	12478	9343
Μάιος	24344	14205	10129
Ιούνιος	20587	12442	8123
Ιούλιος	35873	21462	14376
Αύγουστος	33002	21922	11021
Σεπτέμβριος	24750	12385	12354
Οκτώβριος	17927	7705	10222
Νοέμβριος	7850	6000	1850
Δεκέμβριος	6645	5683	961
Γενικό Σύνολο	219601	135973	83628

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας τους πίνακες βλέπουμε το έντονο πρόβλημα εποχικότητας που παρουσιάζει ο νομός Αργολίδας. Ο νομός μπορεί να είναι μεν ο πιο αναπτυγμένος τουριστικά νομός της Πελοποννήσου αλλά είναι επίσης ο νομός που αντιμετωπίζει πιο πολύ το πρόβλημα της εποχικότητας όπως παρατηρούμε καθ' όλη την διάρκεια της εξεταζόμενης τετραετίας.

Αναλυτικότερα, και στους τέσσερις πίνακες βλέπουμε ότι οι μήνες με τον υψηλότερο αριθμό αφίξεων είναι ο Απρίλιος, ο Μάιος, ο Ιούνιος, ο Ιούλιος, ο Αύγουστος και ο Σεπτέμβριος. Οι μήνες με τον χαμηλότερο αριθμό αφίξεων είναι ο Οκτώβριος, ο Νοέμβριος, ο Δεκέμβριος, ο Ιανουάριος και ο Φεβρουάριος. Παρατηρούμε ότι η διάφορα που έχουν μεταξύ τους οι μήνες με την μεγαλύτερη κίνηση με τους μήνες με την χαμηλότερη τουριστική κίνηση είναι τεράστια (μέχρι και 80% μείωση των αφίξεων)

2.5 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1.Σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού:

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η εξέχουσα θέση της Αργολίδας στην εξελικτική πορεία του ελληνικού πολιτισμού αποτυπώνεται στον πλούτο των αρχαιολογικών και ιστορικών μνημείων της που βοηθούν να ευδοκιμήσει ο αρχαιολογικός τουρισμός προσελκύοντας εκατομμύρια τουρίστες κάθε χρόνο.Τα κυριότερα από αυτά είναι:

- Ολόκληρο το Ναύπλιο με το τεράστιο ενετικό κάστρο του Παλαμηδίου, το Μπούρτζι με τις ιστορικές στιγμές αποτυπωμένες σε κάθε του γωνία
- Ο αρχαιολογικός χώρος της Επιδαύρου με το μοναδικό της θέατρο(από τα πιο καλοδιατηρημένα αρχαία θέατρα στον κόσμο)
- Τα ερείπια του Ιερού του Ασκληπιού
- Τα κυκλώπαια τείχη
- Η Πύλη των Λεόντων και οι βασιλικοί τάφοι στις Μυκήνες
- Ο αρχαιολογικός χώρος του Αργούς με το σκαλισμένο σε βράχο θέατρο και ερείπια προϊστορικών χρόνων

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

\ Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις του νομού Αργολίδας προσελκύουν πλήθος τουριστών και βοηθούν στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού. Οι διασημότερες είναι οι εξής:

- Το Μουσικό Φεστιβάλ στο Ναύπλιο στο οποίο λαμβάνουν χώρα καλλιτέχνες από όλο τον κόσμο.
- Η γιορτή των Ψαράδων την Καθαρά Δευτέρα στην Ερμιόνη
- Το Καλοκαιρινό Φεστιβάλ Αρχαίου Θεάτρου στην Επίδαυρο
- Η Γιορτή Κρασιού στο Καρακάσι.

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Με μήκος ακτογραμμής περίπου 250 χιλιόμετρα και με πολυάριθμες παραλίες, ο νομός Αργολίδας είναι από τους ιδανικότερους νομούς στην Ελλάδα για την ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού.Κάθε χρόνο εκατομμύρια έλληνες και αλλοδαποί τουρίστες κατακλύζουν τις οργανωμένες ή μη παραλίες του νομού.

Στο δυτικό άκρο του νομού σχηματίζεται ο κόλπος του Ναυπλίου με τον όρμο της Καραθώνας. Η όμορφη και αρκετά κοσμική παραλία του τελευταίου είναι μια παραλία με πλατιά αμμουδιά με μήκος περίπου ένα χιλιόμετρο.

Ανατολικά της παλιάς πόλης του Ναυπλίου βρίσκεται η Αρβανιτιά μια μικρή απότομη παραλία με βότσαλα. Στη συνέχεια υπάρχει ο κόλπος του Τολού, με τη μοναδική αμμώδη παραλία του η οποία είναι από τις πιο καθαρές και οργανωμένες του νομού. Νοτιοανατολικά υπάρχει το Πόρτοχέλι, ένα κλειστό φυσικό λιμάνι που αποτελεί ένα από τα δημοφιλέστερα θέρετρα του νομού.

Από το πολυσύχναστο λιμάνι της Ερμιόνης μπορεί να συναντήσει κανένας πανέμορφες αμμουδερές παραλίες όπως η Κουβέρτα, το Μπουρλότο, η Δαρδίτσα και πολλές άλλες. Τέλος από το βόρειο κομμάτι του νομού αξιόλογες ακτές είναι αυτές της Αρχαίας και της Νέας Επιδαύρου.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Σοβαρές αλλοιώσεις στο φυσικό περιβάλλον από την άναρχη τουριστική ανάπτυξη σε περιοχές με αυξημένη τουριστική κίνηση.
2. Έντονη τουριστική εποχικότητα
3. Έλλειψη βιολογικού καθαρισμού στις τουριστικές περιοχές με έντονη ξενοδοχειακή υποδομή
4. Λειτουργία αρκετών οικογενειακών ξενοδοχειακών μονάδων με περιορισμένες δυνατότητες
5. Η κατάσταση του οδικού δικτύου καθιστά προβληματική την πρόσβαση σε περιοχές απομακρυσμένες από τους κεντρικούς τοπικούς δρόμους, και αποτελούν αξιόλογους τουριστικούς προορισμούς

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και τόνωση της τουριστικής κίνησης με δημιουργία κατάλληλων τουριστικών υποδομών και αναβάθμιση και εκσυγχρόνιση των ήδη υπαρχόντων.
2. Ενίσχυση Ακροναυπλίας με ήπιες εγκαταστάσεις υποστήριξης δημιουργικού χρόνου επισκεπτών για αύξηση της παραμονής τους.
3. Κατασκευή χώρων εξυπηρέτησης συνεδριακού τουρισμού.
4. Εξασφάλιση άμεσης προσπελασιμότητας της Ερμιονίδας.
5. Κατασκευή υποδομών βιολογικού καθαρισμού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

3.1 Λίγα λόγια για τον νομό Αρκαδίας

Ορεινή, δυσπρόσιτη στο μεγαλύτερο τμήμα της αλλά και με πλήθος καλλονών, η Αρκαδία δεσπόζει στο κεντρικό τμήμα της Πελοποννήσου. Ο νομός αποτελεί διοικητική διαίρεση της περιφέρειας Πελοποννήσου και συνορεύει στα βόρεια με τους νομούς Κορινθίας και Αχαΐας, στα δυτικά με τους νομούς Ηλείας και Μεσσηνίας και στα νότια με τους νομούς Λακωνίας και Μεσσηνίας, ενώ στα ανατολικά βρέχεται από τον Αργολικό κόλπο και το Μυρτώο Πέλαγος.

Η αρκαδική γη χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλομορφία τοπίων πανύψηλα επιβλητικά βουνά, πυκνά δάση, πλούσια χλωρίδα και πανίδα, καλλιεργούμενες κοιλάδες, όμορφα ακρογιάλια και γραφικά χωριά συνθέτουν το μοναδικό αρκαδικό σκηνικό. Η Αρκαδία είναι ο πιο ορεινός νομός της Πελοποννήσου, το 60% του εδάφους είναι ορεινό, το 30% ημιορεινό και μόνο το 10% είναι πεδινό.

Ο νομός Αρκαδίας είναι ο λιγότερο ανεπτυγμένος τουριστικά νομός της Πελοποννήσου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ένα από τα κύρια προβλήματα που αντιμετώπιζε έως και πριν λίγα χρόνια η οικονομία του νομού ήταν η ανεπάρκεια συγκοινωνιακών δικτύων που από τη μια αύξανε κατά πολύ το κόστος των προϊόντων και παράλληλα δυσχέραινε τη μετάβαση σε διάφορες περιοχές της Αρκαδίας, με αποτέλεσμα την αδυναμία τουριστικής εκμετάλλευσής τους.

Οι νέοι μεγάλοι οδικοί άξονες κατόρθωσαν να επιλύσουν σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα αυτό, αλλά σημαντικό μέρος των ορεινών περιοχών του νομού εξακολουθεί να αντιμετωπίζει έντονα προβλήματα γεωγραφικής απομόνωσης κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες εξαιτίας της ανεπάρκειας δευτερεύοντος οδικού δικτύου.

Παρ' όλα αυτά τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες ανάπτυξης του τουρισμού, κυρίως του χειμερινού, με έμφαση και σε εναλλακτικές μορφές του. Προσπάθειες επίσης γίνονται και για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού στις παραλιακές περιοχές του νομού.

3.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΤΡΙΠΟΛΗ

Χτισμένη στο κέντρο σχεδόν του νομού, στους πρόποδες του Μαινάλου, η Τρίπολη αποτελεί έδρα του νομού Αρκαδίας αλλά και της περιφέρειας Πελοποννήσου και παράλληλα τον συγκοινωνιακό κόμβο προς την κεντρική, τη νοτιοανατολική και τη νοτιοδυτική Πελοπόννησο.

Η δημιουργία της εθνικής οδού Κορίνθου – Τριπόλεως ευνόησε την ανάπτυξη της τα τελευταία χρόνια. Παράλληλα, το μεγάλο υψόμετρο και η γεωγραφική της θέση συνέβαλαν στην ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια αξιόλογου χειμερινού τουρισμού.

Ωστόσο, η γενικότερη πληθυσμιακή συρρίκνωση της Αρκαδίας τα τελευταία 60 χρόνια, εξαιτίας του έντονου ορεινού τοπίου και των περιορισμένων δυνατοτήτων απασχόλησης, δεν άφησε ανεπηρέαστη την Τρίπολη, η οποία δεν γνώρισε την έντονη ανάπτυξη όπως άλλες Πελοποννησιακές πρωτεύουσες.

Παρά την σύγχρονη όψη της, η Τρίπολη διατηρεί αρκετά ιστορικά τεκμήρια του παρελθόντος της. Όπως αρχοντικά νεοκλασικά κτίρια (μεταξύ αυτών και το αρχοντικό στο οποίο γεννήθηκε ο ποιητής Κώστας Καρυωτάκης) και αρκετά πηγάδια και κρήνες που αποτελούσαν άλλοτε συμπλήρωμα όλων των σπιτιών.

ΑΣΤΡΟΣ

Στο ανατολικό τμήμα της του νομού Αρκαδίας, σε μία πεδινή περιοχή κοντά στην ακτή του Αργολικού κόλπου, είναι κτισμένη η κωμόπολη του Άστρους.

Η οικονομία της κωμόπολης βασίζεται κυρίως στον τουρισμό, καθώς σε μικρή απόσταση βρίσκεται το παραθαλάσσιο θέρετρο του Παράλιου Άστρους και στη γεωργία .

Το « νησί » όπως το αποκαλούν οι ντόπιοι στεφανώνεται από κάστρο το οποίο χτίστηκε κατά την επανάσταση του 1821. Οι εκτεταμένες παραλίες, η πεντακάθαρη θάλασσα και η άρτια τουριστική και ξενοδοχειακή υποδομή καθιστούν το Άστρος ένα από τα καλύτερα θέρετρα της Πελοποννήσου για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού.

Στο παράλιο Άστρος επίσης λειτουργεί κάθε καλοκαίρι υπαίθριο θέατρο που φιλοξενεί πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Τέλος υπάρχει Ναυτικός Ιστιοπλοϊκός Όμιλος με σχολή ανοιχτής θάλασσας αλλά και κλειστής για μικρά παιδιά, ο οποίος λειτουργεί όλο το χρόνο και διαθέτει δικά του σκάφη.

BYTINA

Η Βυτίνα είναι πασίγνωστος ορεινός τόπος διακοπών και βρίσκεται σε μία ορεινή κοιλάδα του Βορείου Μαινάλου, σε γραφική θέση, 44 χλμ βορειοδυτικά της πόλης της Τρίπολης.

Εδώ και πολλά χρόνια κρατάει τα πρωτεία στην τουριστική κίνηση της Αρκαδίας και αυτό γιατί το επίπεδο φιλοξενίας στη Βυτίνα είναι πολύ υψηλό.

Απαρτίζεται από γραφικά πέτρινα κτίρια, παλιά αρχοντικά, παραδοσιακούς ξενώνες, παλαιά ξενοδοχεία και γραφικά μαγαζάκια με παραδοσιακά προϊόντα διατροφής. Όλα αυτά συνθέτουν έναν προορισμό κατάλληλο για ορεινό τουρισμό, αγροτουρισμό, οικολογικό τουρισμό, χειμερινό και άλλους.

ΛΕΩΝΙΔΙΟ

Η δεύτερη μεγαλύτερη κωμόπολη του νομού Αρκαδίας και κέντρο της περιοχής Τσακωνιάς είναι το Λεωνίδιο, το οποίο βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο του νομού, σε υψόμετρο 60 μέτρων και σε μικρή απόσταση από την ακτή του Μυρτώου πελάγους.

Το Λεωνίδιο είναι χαρακτηρισμένος παραδοσιακός οικισμός, ενώ ο αρχαίος οχυρωμένος οικισμός που βρίσκεται στην παραλία του, έχει ανακηρυχθεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο μαζί με την περιοχή που το περιβάλλει.

Οι μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής κατάφεραν να κρατήσουν μακριά το μαζικό τουρισμό και να φυλάξουν τα ήθη και τα έθιμα του ,με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Αυτό σημαίνει ότι η ξενοδοχειακή και τουριστική υποδομή είναι μεν υψηλού επιπέδου αλλά ποσοτικά σε σχέση με άλλες τουριστικές περιοχές είναι πολύ μικρότερη.

3.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

- Οδικές μεταφορές

Όπως αναφέραμε και προηγουμένως, στο νομό Αρκαδίας μέχρι πριν λίγα χρόνια τα συγκοινωνιακά δίκτυα ήταν ανεπαρκή, αυτό το γεγονός δημιούργησε μεγάλο πρόβλημα στην οικονομία του νομού καθώς καθυστέρησε πολύ την ανάπτυξη του τουρισμού.

Σήμερα ο νομός έχει ένα πλήρες ανεπτυγμένο οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο.

Η λειτουργία της νέας Εθνικής Οδού Τρίπολης- Αθηνών, αλλά και η επικείμενη επέκταση της μέχρι την Καλαμάτα, είναι σημαντική για την εύκολη οδική πρόσβαση στον νομό, όπως και για την τοπική οικονομία.

Τα παραλιακά θέρετρα της Αρκαδίας (Άστρος, Λεωνίδιο, Τυρός) συνδέονται με την υπόλοιπη Ελλάδα ακτοπλοϊκώς.

- Ξενοδοχειακή υποδομή

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας η τουριστική υποδομή του νομού Αρκαδίας για τα έτη 2000-2007 διαμορφώθηκε ως εξής:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ξενοδοχεία και Ομοειδή καταλύματα	52	51	57	67	68	71	75	78
Τουριστικά camping	5	5	6	6	6	6	6	6
Σύνολο	57	56	63	73	74	77	81	84

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας τον πίνακα βλέπουμε ότι ο νομός Αρκαδίας δεν είναι αρκετά ανεπτυγμένος όσο αναφορά την ξενοδοχειακή υποδομή. Αυτό το παρατηρούμε και στον πίνακα 1 σελ.92 όπου η Αρκαδία έρχεται τελευταία ανάμεσα στους επτά Πελοποννησιακούς νομούς. Όμως παρατηρούμε επίσης την ραγδαία αύξηση των καταλυμάτων από το 2002 έως το 2007 (από 57 ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα το 2002, σε 78 το 2007). Το γεγονός αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι γίνονται μεγάλες προσπάθειες για τουριστική ανάπτυξη στο νομό και ισοβάθμιση με τους άλλους νομούς της Πελοποννήσου. Στο νομό υπάρχουν επίσης έξι τουριστικά camping.

Αναλυτικότερα, η προσφορά των ξενοδοχειακών κλινών σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, διαμορφώθηκε στο νομό Αρκαδίας ως εξής:

Έτη	5 αστέρια		4 αστέρια		3 αστέρια		2 αστέρια		1 αστέρι	
	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες
2004	1	24	6	124	10	465	35	1266	16	458
2005	1	24	7	136	12	513	35	1266	16	458
2006	1	24	8	146	15	594	35	1303	16	458
2007	1	24	10	184	18	651	34	1320	15	420

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας τον πίνακα βλέπουμε την ανύπαρκτη σχεδόν ξενοδοχειακή υποδομή υψηλού επιπέδου (ξενοδοχεία 5 αστέρων υπάρχει μόνο ένα σε όλο τον νομό). Ταυτόχρονα όμως παρατηρούμε μια αύξηση όσο αναφορά τα ξενοδοχεία 4 αστέρων γεγονός που δεν το συναντάμε τόσο στους άλλους νομούς.

3.4 ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Σε αυτό θα μας βοηθήσουν οι παρακάτω πίνακες με το σύνολο των αφίξεων ανά μήνα των Ελλήνων και αλλοδαπών τουριστών στα τουριστικά καταλύματα για τα έτη 2000- 2004 σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Σύνολο αφίξεων σε Τουριστικά καταλύματα πλην camping ανά μήνα

Έτος 2000

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	4978	4704	157
Φεβρουάριος	5272	5032	234
Μάρτιος	6435	6102	330
Απρίλιος	6438	5700	735
Μάιος	6991	5775	1182
Ιούνιος	6160	5246	909
Ιούλιος	8555	7370	1119
Αύγουστος	9617	8179	1356
Σεπτέμβριος	7676	6439	1217
Οκτώβριος	6456	5635	815
Νοέμβριος	5566	5327	239
Δεκέμβριος	4338	4122	212

ΠΗΓΗ: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2001

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	4753	4563	189
Φεβρουάριος	4930	4704	157
Μάρτιος	6435	6102	330
Απρίλιος	6737	5501	1234
Μάιος	6081	4977	1103
Ιούνιος	6015	5022	979
Ιούλιος	6475	1254	895
Αύγουστος	8327	7027	1271
Σεπτέμβριος	6510	5424	1064
Οκτώβριος	5780	5005	775
Νοέμβριος	5689	5446	243
Δεκέμβριος	4338	4122	212

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2002

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	3951	3825	122
Φεβρουάριος	4630	4511	119
Μάρτιος	5981	5657	320
Απρίλιος	6569	5722	842
Μάιος	6476	5394	1074
Ιούνιος	5726	5043	672
Ιούλιος	7246	6301	931
Αύγουστος	8710	7299	1303
Σεπτέμβριος	5940	4754	1061
Οκτώβριος	5577	4821	745
Νοέμβριος	5075	4786	289
Δεκέμβριος	4471	4318	148

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2003

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5341	5074	267
Φεβρουάριος	3469	3359	110
Μάρτιος	5047	4826	218
Απρίλιος	5722	5062	660
Μάιος	6195	5311	866
Ιούνιος	5331	4739	585
Ιούλιος	6857	6053	764
Αύγουστος	8534	7437	1016
Σεπτέμβριος	6373	5509	853
Οκτώβριος	6561	5950	605
Νοέμβριος	5794	5543	250
Δεκέμβριος	5618	5364	130

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2004

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5398	5209	130
Φεβρουάριος	5251	5156	94
Μάρτιος	6627	6382	233
Απρίλιος	6429	5920	504
Μάιος	7160	6395	750
Ιούνιος	6137	5556	565
Ιούλιος	6993	6357	563
Αύγουστος	8438	7712	701
Σεπτέμβριος	6734	5989	745
Οκτώβριος	5465	4943	516
Νοέμβριος	5017	4837	180
Δεκέμβριος	5299	5185	114

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας τους παραπάνω πίνακες, βλέπουμε ότι όλο τον χρόνο οι αριθμοί των αφίξεων είναι πολλοί χαμηλοί (σε σχέση και με τους υπόλοιπους 6 νομούς, όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε και στον πίνακα 2 σελ.92, με το γενικό σύνολο των αφίξεων και των επτά νομών για το έτος 2007), αλλά ταυτόχρονα βλέπουμε ότι δεν παρουσιάζει έντονο πρόβλημα εποχικότητας.

Ο υψηλότερος αριθμός αφίξεων καθ' όλη την διάρκεια της εξεταζόμενης τετραετίας παρουσιάζεται τον Ιούλιο και τον Αύγουστο ενώ οι υπόλοιποι μήνες, με μικρές αυξομειώσεις κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα. Στη χαμηλά τουριστική εποχικότητα βοηθάει από την μία το γεγονός ότι η Αρκαδία είναι ορεινός νομός και πολλοί την επισκέπτονται τον χειμώνα για να απολαύσουν διάφορα είδη χειμερινού τουρισμού, ενώ ταυτόχρονα διαθέτει αξιόλογα παραθεριστικά κέντρα τα οποία γεμίζουν το καλοκαίρι από τουρίστες.

3.5 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ , ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης τουριστικών και αγροτουριστικών δραστηριοτήτων.

Η Αρκαδία με την μεγάλη οικιστική της διασπορά, τις μορφολογικές της αντιθέσεις, τις διαφοροποιημένες κλιματολογικές συνθήκες, την πλούσια ιστορική, αρχιτεκτονική και πολιτιστική της κληρονομία, συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις για μια ευρείας κλίμακας ανάπτυξης του αγροτουρισμού.

2. Σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού.

Ορεινός Τουρισμός (με έμφαση σε εναλλακτικές μορφές του): Στην ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού συμβάλουν το χιονοδρομικό κέντρο του Μαινάλου στο οροπέδιο Οστρακίνας, οι εγκαταστάσεις στο ποταμό Λούσιο κοντά στην Καρίταινα για την πραγματοποίηση υδάτινων σπορ όπως το ράφτινγκ και το καγιάκ, καθώς και τα χωριά του Πάρωνα που μολονότι βρίσκονται υπό ανάπτυξη συγκεντρώνουν αρκετούς επισκέπτες.

Ο ορεινός τουρισμός επιβάλλει ήπιας μορφής ανάπτυξη και υποδομές που σέβονται τις περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες και την παράδοση κάθε περιοχής. Έτσι, αναδεικνύεται ευεργετικός για την Αρκαδία αφού αναδεικνύει τις φυσικές της ομορφιές ,χωρίς να αλλοιώνει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της.

Θαλάσσιος Τουρισμός: Στο ανατολικό άκρο του νομού εκτείνονται οι ακτές της Κυνουρίας ,οι οποίες βρέχονται από το Μυρτώο πέλαγος και σχηματίζουν το δυτικό τμήμα του Αργολικού κόλπου. Οι ακτές αυτές με τα πεντακάθαρα νερά, τους όμορφους ορμίσκους, τις βραχώδεις παραλίες και τα γραφικά παραθαλάσσια χωριά, αποτελούν πόλο έλξης για τους τουρίστες καθώς και τη βάση για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού στον νομό.

Θρησκευτικός Τουρισμός: Οι ορεινοί όγκοι της Αρκαδίας κοσμούνται από πλήθος μοναστηριών με μακραίωνη ιστορία και μοναδική αρχιτεκτονική όπως η Μεγαλομάρτυς Φωτεινή στη Μαντινεία, η Παλαιά Μονή Φιλοσόφου(963 μ.χ.) στη Δημητσάνα, η μονή Έλωνα, στο Λεωνίδιο, η Ι.Μονή Αμπελακίου, η Ι.Μονή Αιμυαλών στη Δημητσάνα κ.α. Τα μοναστήρια αυτά συνδέονται με τη θρησκευτική αλλά και τη νεότερη ελληνική ιστορία ενώ θέτουν τις βάσεις ανάπτυξης του θρησκευτικού τουρισμού.

Ιαματικός Τουρισμός: Ο νομός διαθέτει επίσης και αξιόλογες ιαματικές πηγές, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού.

Η πιο γνωστή είναι η θειούχος πηγή της Ηραίας η οποία θεωρείται από τις πιο σημαντικές ιαματικές πηγές της χώρας μας. Γνωστά είναι επίσης τα λουτρά Οωκνιάς και Χωρέμης της Μεγαλόπολης και τα Λουτρά Μελιγούς της Κυνουρίας.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Το μέγεθος των ξενοδοχειακών καταλυμάτων που λειτουργούν στον νομό Αρκαδίας είναι μικρό και φέρει χαρακτηριστικά οικογενειακής επιχείρησης. Ο μέσος όρος των κλινών ανά ξενοδοχειακή επιχείρηση ανέρχεται σε 20,90 κλίνες ενώ για το σύνολο της χώρας είναι 73.4.
2. Το χαμηλό επίπεδο επιμόρφωσης του εργατικού δυναμικού σε τουριστικά επαγγέλματα αποτελεί ένα αντικίνητρο για επενδύσεις σε τουριστικές δραστηριότητες, οι οποίες απαιτούν εξειδίκευση στο αντικείμενο τους και εκτεταμένες υποδομές.
3. Η μέση διάρκεια παραμονής των τουριστών καθώς και ο δείκτης πληρότητας θεωρούνται μικροί σε σχέση με το σύνολο της χώρας.
4. Η ζήτηση των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών προέρχεται κυρίως από την εσωτερική αγορά.
5. Δεν αξιοποιείται το απόθεμα των φυσικών και πολιτιστικών πόρων του νομού για τουριστική ανάπτυξη.
6. Ο τουριστικός τομέας του νομού χαρακτηρίζεται από τον χαμηλό βαθμό οργάνωσης και λειτουργίας και κατ'έκταση την μέτρια ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.
7. Η παροχή συμπληρωματικών προς το ξενοδοχείο κλάδων υπηρεσιών χαρακτηρίζεται υποτυπώδης (υπηρεσίες αναψυχής, ενοικιάσεις αυτοκινήτων).

8. Τα δίκτυα και οι υπηρεσίες τουριστικής προσέλασης και μετακινήσεων, η ανεπάρκεια τους και οι ελλείψεις χαρακτηρίζονται ως βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες τουριστικής ανάπτυξης.
9. Οι ελλειπείς γνώσεις του τοπικού πληθυσμού, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, την ορθολογική διαχείριση του και την άσκηση πολυδραστηριοτήτων σχετικών με τις νέες μορφές τουρισμού και την αειφορική ανάπτυξη, αποτελούν σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Έργα αξιοποίησης τουριστικών πόρων:
 - Ανάπτυξη μονοπατιών.
 - Αξιοποίηση λίμνης Λάδωνα – ποταμού Λουσίου.
 - Αξιοποίηση περιοχών οικοτουρισμού.
 - Επέκταση και εκσυγχρονισμός του χιονοδρομικού κέντρου.
2. Αξιοποίηση των Ακτών του νομού:
 - Εκστρατεία καθαρισμού των ακτών του νομού.
 - Ανάπλαση των παραλιακών τουριστικών ζωνών και αναβάθμιση των εγκαταστάσεων τους.
 - Δημιουργία λιμένα σκαφών αναψυχής.
3. Τουριστική Εκπαίδευση
 - Επιμορφωτικά σεμινάρια με σχέση τον τουρισμό
4. Προγράμματα τουριστικής προβολής του νομού Αρκαδίας
 - Προβολή του νομού μέσω του διαδικτύου
 - Συμμετοχή σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις
 - Έκδοση τουριστικών οδηγών
 - Προβολή με διαφημιστικά σποτάκια μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης

Επίσης:

- Δημιουργία συνεδριακού κέντρου
- Δημιουργία παραδοσιακού ξενώνα
- Δημιουργία κέντρων τουριστικής πληροφόρησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ

4.1 Λίγα λόγια για τον νομό Αχαΐας

Στο κέντρο του νοητού τριγώνου που σχηματίζουν οι τρεις σπουδαιότεροι αρχαιολογικοί χώροι της Ελλάδος, η Αρχαία Ολυμπία, οι Δελφοί και η Επίδαυρος, στο φυσικό σταυροδρόμι του άξονα της Ηπείρου – Δυτικής Στερεάς – Πελοποννήσου με τον άξονα Κεντρικής Ελλάδας – Ιταλίας, βρίσκεται ο νομός Αχαΐας που αποτελεί ταυτόχρονα πύλη της χώρας προς την δύση. Εκτεινόμενος στο Βόρειο τμήμα της Πελοποννήσου, ο νομός Αχαΐας είναι από τους πολυπληθέστερους της χώρας. Η πρωτεύουσα του η Πάτρα, θεωρείται η δυτική πύλη της ελληνικής επικράτειας και αποτελεί την έδρα της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας νομός Αχαΐας συνορεύει με τους νομούς Κορινθίας στα ανατολικά, Αρκαδίας στα νότια, Ηλείας στα νοτιοδυτικά, ενώ βρέχεται στα δυτικά από τον Πατραϊκό κόλπο και στα βόρεια από τον Κορινθιακό. Αποτελείται από τις επαρχίες Πατρών, Αιγιαλείας και Καλαβρύτων και διαιρείται σε 21 Δήμους και 2 κοινότητες.

Η πολυμορφία των φυσικών τοπίων της Αχαΐας, με τα επιβλητικά βουνά, τα φαράγγια, τα δάση, τα σπήλαια αλλά και τα ποτάμια τις όμορφες ακρογιαλιές, τις λίμνες, τις λιμνοθάλασσες, σε συνδυασμό με το ευνοϊκό κλίμα και την ύπαρξη κατάλληλων υποδομών, προσφέρουν δυνατότητες για αναψυχή, οικοτουρισμό και μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων όλες τις εποχές του χρόνου.

4.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

ΠΑΤΡΑ

Πρωτεύουσα του νομού Αχαΐας και έδρα της διοικητικής περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, η Πάτρα είναι η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της χώρας από άποψη πλυθησμού. Παράλληλα, το λιμάνι της παρουσιάζει μεγάλη εισαγωγική, εξαγωγική και επιβατική κίνηση και την καθιστά τη δυτική πύλη της χώρας.

Τα τελευταία χρόνια, με τη δρομολόγηση αρκετών μεγάλων πορθμείων προς και από τα λιμάνια της Ιταλίας, αυξήθηκε πολύ η επιβατική κίνηση, με συνέπεια να ενισχυθεί η τουριστική κίνηση.

Η Πάτρα είναι από τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα ελληνικών πόλεων που γνώρισαν μεγάλη τουριστική ανάπτυξη μετά τη σύσταση του νέου ελληνικού κράτους. Στην πόλη διατηρούνται πολυάριθμα αξιόλογα νεοκλασικά κτίρια, τα οποία μαζί με το πολεοδομικό σχέδιο της και τις χαρακτηριστικές στοές των κεντρικών δρόμων, της προσδίδουν ένα ιδιαίζον ύφος.

Διαθέτει μεγάλα συνεδριακά κέντρα, θέατρα, μουσεία, χώρους οργάνωσης εμπορικών εκθέσεων, αθλητικές υποδομές που συγκεντρώνουν το ευρωπαϊκό και παγκόσμιο ενδιαφέρον στις μεγάλες διοργανώσεις. Η πόλη ζει με έντονη πολιτιστική δραστηριότητα και ανάμεσα στις άλλες εκδηλώσεις της ξεχωρίζουν το καρναβάλι της που διεξάγεται κάθε χρόνο στους δρόμους της προσδίδοντας της ένα ιδιαίτερο χρώμα και το Διεθνές φεστιβάλ που προσελκύουν πλήθος επισκεπτών από όλη την χώρα. Είναι κτισμένη στους πρόποδες του Παναχαϊκού και βρίσκεται στο κέντρο τεσσάρων σπουδαίων Αρχαιολογικών Χώρων: της Αρχαίας Ολυμπίας, των Δελφών, της Επιδαύρου και των Μυκηνών.

ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ

Τα ιστορικά Καλάβρυτα, κοντά στις πηγές του Βουραϊκού ποταμού και στα ερείπια της αρχαίας πόλης Κύναιθα, είναι ο μεγαλύτερος ορεινός οικισμός της Αχαΐας.

Καταρράκτες χειμάρρων, σπήλαια με σταλακτίτες και σταλαγμίτες, η πλούσια εναλλασσόμενη βλάστηση από πλατάνια, έλατα, ελιές και πικροδάφνες φτιάχνουν ένα πρωτόγονης ομορφιάς τοπίο. Αυτό το απροσπέλαστο μέρος το «δάμασε» με απόλυτο σεβασμό στη μοναδικότητα του, η τεχνολογία στις 10 Μαρτίου του 1896, όταν άρχισε το ταξίδι του ο οδοντωτός σιδηρόδρομος. Το τρενάκι συνεχίζει το ταξίδι του στο χρόνο, χαρίζοντας υπέροχες στιγμές στους επιβάτες ξεκινώντας από το Διακοπτό διασχίζοντας μια διαδρομή που απλά προκαλεί δέος.

Η κατά το παρελθόν αγροτική οικονομία της περιοχής βασίζεται πλέον στον τουρισμό, καθώς οι φυσικές καλλονές, το πλήθος των ιστορικών μνημείων στην περιοχή και η δυνατότητα άσκησης χειμερινών σπορ στο κοντινό χιονοδρομικό κέντρο αποτελούν πόλο έλξης για χιλιάδες τουρίστες.

ΡΙΟ

Ο Δήμος Ρίου βρίσκεται αμέσως ανατολικά από το Δήμο Πατρέων και έχει έδρα το Ρίο. Περιλαμβάνει μια θαυμάσια παραλιακή ζώνη που την αποτελούν τα δημοτικά διαμερίσματα του Ακταίου, του Αγίου Βασιλείου, του Ψαθόπυργου και βέβαια, του Ρίου. Οι παραλίες του, αποτελούν, γνωστά κοσμικά θέρετρα που προσφέρουν τη δυνατότητα για όλες τις θαλασσινές δραστηριότητες, αλλά και για διασκέδαση και ανάπαυση. Η υποδομή τους είναι επαρκής και πολύ καλού επιπέδου καθώς συγκεντρώνουν πλήθος επισκεπτών και τουριστών από την Ελλάδα, αλλά και από όσους φθάνουν μέσω της γραμμής Ιταλίας - Πάτρας.

Σήμερα το Ρίο, χαρακτηρίζεται από το ότι αποτελεί συγκοινωνιακό κόμβο μέγιστης σημασίας, καθώς εδώ βρίσκεται η περιώνυμη ζεύξη Ρίου - Αντιρρίου, που συνδέει την Πελοπόννησο με τη Στερεά Ελλάδα και την Ήπειρο. Οι παραλίες του Ρίου είναι καταγάλανες και φροντισμένες, με ψιλό βότσαλο και άμμο. Ιδιαίτερα η θαλάσσια περιοχή μεταξύ Δρεπάνου και Αραχωβίτικων προσφέρεται για σερφινγκ, λόγω των ρευμάτων που σχηματίζονται μέσα στη θάλασσα. Αφθονα καταστήματα (καφέ, εστιατόρια, μπαρ, ουζερί), δίνουν τον τόνο της νυχτερινή ζωής, που σε άλλα σημεία είναι ήρεμη και ρομαντική και σε άλλα κοσμική και έντονη. Ανάμεσά τους ξεχωρίζει το καζίνο του Ρίου που χαρακτηρίζεται από το κοσμοπολίτικο περιβάλλον του.

ΑΚΡΑΤΑ

Η Ακράτα είναι ένας δημοφιλής παράλιος οικισμός. Βρίσκεται 72 χιλιόμετρα ανατολικά της πρωτεύουσας του νομού, την Πάτρα. Είναι χτισμένη στους πρόποδες του Χελμού. Τα κυριότερα της αξιοθέατα είναι η λίμνη Τσιβλού, το δάσος Ζαρούχλας κοντά στο πανέμορφο ομώνυμο χωριό. Τέλος η Ακράτα διαθέτει αξιόλογες παραλίες που συγκεντρώνουν αρκετούς τουρίστες τους καλοκαιρινούς μήνες, αυτές είναι: η παραλία της Ακράτας, του Κρυονερίου και του Πλατάνου.

ΑΙΓΙΟ

Το Αίγιο βρίσκεται στην ακτή του Κορινθιακού κόλπου, στην πεδινή λωρίδα που εκτείνεται κατά μήκος της παραλίας, και είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Αχαΐας και το εμπορικό, βιοτεχνικό και διοικητικό κέντρο μιας εύφορης αγροτικής περιοχής. Την τελευταία δεκαετία παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στον τουρισμό. Οι τομείς ειδικού ενδιαφέροντος των τουριστών είναι το παλαιό τμήμα της πόλης (με στοιχεία της χαρακτηριστικής αρχιτεκτονικής των αρχών του 20ου αιώνα) και η παραλία από το σιδηροδρομικό σταθμό (που παρέχει ένα παράδειγμα της αρχιτεκτονικής σιδηροδρόμων των αρχών του 20ου αιώνα) ως την εκκλησία της Παναγίας της Τρυπητής, και των παλαιών σταφίδαποθηκών (όλες τώρα εσωτερικά μετασχηματισμένες σε πολυτελή cafes) αλλά και του παλαιού εργοστασίου χαρτοποιίας (που παρέχει ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της βιομηχανικής αρχιτεκτονικής από την αρχή του προηγούμενου αιώνα, και που τώρα βαθμιαία μετασχηματίζεται σε εκπαιδευτικό ίδρυμα). Τα ευρήματα από την αρχαιότητα δεν είναι πολλά και είναι μάλλον διάσπαρτα γύρω από την πόλη. Προς την περιοχή της Δεξαμενής οι ανασκαφές αποκάλυψαν δύο ορθογώνια κτήρια του 500 Π.Χ. και 400 Π.Χ. αντίστοιχα. Η ίδια ανασκαφή επιβεβαίωσε επίσης την ύπαρξη ενός

νεκροταφείου των κλασικών χρόνων βορειοδυτικά του ίδιου σημείου, ενώ στην πλατεία Υψηλών Αλωνίων (την κεντρική πλατεία της πόλης) ανακαλύφθηκαν τάφοι από την μυκηναϊκή εποχή. Προς τη θάλασσα δύο ακόμη νεκροταφεία (ένα ελληνιστικό και ένα ρωμαϊκό) ήρθαν επίσης στο φως. Τα σημαντικά αρχαία κτίσματα της πόλης, που αναφέρει λεπτομερειακά ο Πausanias, καταστράφηκαν από τους αλληπάλληλους σεισμούς, από τους Ρωμαίους και τους λοιπούς κατακτητές. Ευρήματα από το Αίγιο και την Αιγιάλεια φυλάσσονται σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης.

4.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

- Οδική υποδομή

Στην τουριστική ανάπτυξη του νομού συμβάλουν κατά πολύ οι υπάρχουσες οδικές υποδομές.

Η πρωτεύουσα του νομού Αχαΐας, η Πάτρα, βρίσκεται στον κύριο εθνικό δίκτυο και σιδηροδρομικό άξονα Αθήνας – Κορίνθου – Πάτρας – Πύργου – Ολυμπίας. Ο εθνικός αυτός άξονας συνδέεται με τον κύριο οδικό δίκτυο του νομού Αχαΐας και των άλλων νομών της Πελοποννήσου.

Σημαντική είναι η ακτοπλοϊκή σύνδεση του λιμανιού της Πάτρας με σπουδαία λιμάνια της Ιταλίας και με τα νησιά του Ιονίου πελάγους (Κέρκυρα, Κεφαλονιά, Ζάκυνθος). Επίσης την επιβατική κίνηση του νομού Αχαΐας εξυπηρετεί και το λιμάνι του Αιγίου, που επιτρέπει την σύνδεση της Αχαΐας με τον νομό Φωκίδας και του Ρίου, που διευκολύνει τη μετάβαση στο Αντίρριο. Παλαιότερα, η επιβατική κίνηση μεταξύ των νομών Αχαΐας και Αιτωλοακαρνανίας γινόταν κυρίως με την πορθμειακή γραμμή Ρίου – Αντιρρίου. Η σημασία όμως αυτής της ακτοπλοϊκής σύνδεσης έχει περιορισθεί σήμερα, καθώς τα τελευταία 5 χρόνια λειτουργεί η καλωδιακή Γέφυρα Ρίου – Αντιρρίου «Χαρίλαος Τρικούπης».

- Τουριστική υποδομή

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας η τουριστική υποδομή του νομού Αχαΐας τα έτη 2000- 2007 διαμορφώθηκε ως εξής:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ξενοδοχεία και Ομοειδή καταλύματα	78	83	88	92	97	99	102	105
Τουριστικά camping	13	9	8	8	8	8	8	8
Σύνολο	91	92	96	100	105	107	110	113

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας τον πίνακα βλέπουμε μια σταδιακή αύξηση των τουριστικών καταλυμάτων για τον νομό Αχαΐας. Σύμφωνα με την Ε.Σ.ΥΠ το 2003 τα ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα ανέρχονταν στα 78 για να καταλήξουν το 2007 στα 105.

Μια σημαντική μείωση βλέπουμε στα τουριστικά camping τις χρονιές 2000 – 2002. Ενώ το 2000 υπήρχαν στο νομό 13 camping μέσα σε δύο χρόνια μειώθηκαν στα 8.

Αναλυτικότερα, η προσφορά ξενοδοχειακών κλινών σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, διαμορφώθηκε στον νομό Αχαΐας κατά τα έτη 2004 – 2007 ως ακολούθως:

Έτη	5 αστέρια		4 αστέρια		3 αστέρια		2 αστέρια		1 αστέρι	
	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες
2004	0	0	10	1532	24	2158	51	2575	12	271
2005	0	0	12	1554	23	2146	52	2552	12	271
2006	0	0	14	1657	23	2146	54	2593	11	258
2007	0	0	14	1657	25	2211	54	2593	12	283

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας τον πίνακα Βλέπουμε ότι στον νομό Αχαΐας (όπως και στον νομό Λακωνίας) δεν υπάρχουν καθόλου ξενοδοχεία 5 αστέρων. Τα ξενοδοχεία 4 αστέρων είναι ελάχιστα ενώ τα ξενοδοχεία 3 και ειδικά 2 αστέρων είναι σε αφθονία (είναι σχεδόν το 50% του συνόλου των ξενοδοχείων).

4.4 ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

Σύνολο αφίξεων ανά μήνα ελλήνων και αλλοδαπών τουριστών στα τουριστικά καταλύματα του νομού Αχαΐας για τα έτη 2000 – 2004 σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας

Έτος 2000

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	13554	12450	954
Φεβρουάριος	17352	15910	1427
Μάρτιος	19418	17108	2307
Απρίλιος	21613	11318	10284
Μάιος	25594	15441	10140
Ιούνιος	23019	14545	8452
Ιούλιος	25558	15811	9725
Αύγουστος	29817	18096	11695
Σεπτέμβριος	30141	18824	11300
Οκτώβριος	21008	15872	5126
Νοέμβριος	15048	13687	1359
Δεκέμβριος	15047	14080	951

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2001

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	15844	14275	573
Φεβρουάριος	15277	13870	1403
Μάρτιος	15504	14215	1279
Απρίλιος	25695	15935	9753
Μάιος	24093	14469	9618
Ιούνιος	22291	13940	8224
Ιούλιος	24614	14724	9843
Αύγουστος	27735	15406	11105
Σεπτέμβριος	27799	16891	10883
Οκτώβριος	18403	14071	4304
Νοέμβριος	15048	13687	1359
Δεκέμβριος	14231	12585	1641

Πηγή:Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2002

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	15014	13831	1182
Φεβρουάριος	12261	10805	1447
Μάρτιος	17345	15412	1929
Απρίλιος	23733	16107	7614
Μάιος	23744	14734	8994
Ιούνιος	24857	15549	9277
Ιούλιος	29319	19859	9421
Αύγουστος	28997	17944	11049
Σεπτέμβριος	25958	15729	10201
Οκτώβριος	21782	15925	5846
Νοέμβριος	16743	15389	1334
Δεκέμβριος	18829	17465	1354

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2003

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	15407	14355	1004
Φεβρουάριος	16747	15363	1376
Μάρτιος	23238	21024	2206
Απρίλιος	25097	18670	6416
Μάιος	27320	19032	8129
Ιούνιος	26439	18773	7648
Ιούλιος	22792	17417	5349
Αύγουστος	28034	19529	8457
Σεπτέμβριος	23041	15391	7608
Οκτώβριος	20841	15691	5140
Νοέμβριος	17372	16177	1181
Δεκέμβριος	14197	13036	1149

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2004

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	15694	14645	1046
Φεβρουάριος	18995	17205	1254
Μάρτιος	23873	20568	3286
Απρίλιος	23520	16550	6946
Μάιος	22231	16484	5711
Ιούνιος	21206	15546	5600
Ιούλιος	23901	19469	4401
Αύγουστος	21022	15300	5720
Σεπτέμβριος	22812	16827	5979
Οκτώβριος	19629	15189	4437
Νοέμβριος	14097	13118	974
Δεκέμβριος	13226	12556	670

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας τους πίνακες καταλήγουμε σε ένα πολύ ενδιαφέρον συμπέρασμα, ότι ο νομός Αχαΐα, είναι ο μοναδικός πελοποννησιακός νομός που δεν παρουσιάζει έντονη τουριστική εποχικότητα διατηρώντας ταυτόχρονα τον αριθμό των αφίξεων τους χειμερινούς μήνες υψηλό. Σίγουρα τα σύνολα των αφίξεων το καλοκαίρι είναι μεγαλύτερα από εκείνα του χειμώνα, αλλά οι διαφορές τους είναι πολύ μικρές και δεν ξεπερνούν τις 5000 με 6000 αφίξεις.

Από τη μία το διάσημο Πατρινό Καρναβάλι που διεξάγεται κάθε χρόνο τις Απόκριες και προσελκύει χιλιάδες επισκέπτες, από την άλλη τα Καλάβρυτα που δέχονται πλήθος τουριστών τους χειμερινούς μήνες κατάφεραν να κάνουν τον νομό Αχαΐας τον μοναδικό νομό (όπως θα παρατηρήσουμε και στη συνέχεια) που δεν αντιμετωπίζει έντονα το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας.

4.5 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Η θέση της περιφέρειας στο εθνικό και διεθνές σύστημα μεταφορών.

Η περιφέρεια του νομού Αχαΐας αποτελεί ένα σύγχρονο συγκοινωνιακό – διαμετακομιστικό κόμβο που συνδέει την Ελλάδα με την υπόλοιπη Ευρώπη, καθώς το λιμάνι της Πάτρας αποτελεί την κύρια πύλη της Δυτικής Ελλάδας αφού συνδέεται με τα κυριότερα λιμάνια της Αδριατικής (Μπάρι, Αγκόνα, Βενετία, Μπρίντεζι, Τεργέστη) με καθημερινά δρομολόγια. Περισσότεροι από τους μισούς επισκέπτες της Ελλάδας που επισκέπτονται την χώρα μας ακτοπλοϊκά φθάνουν μέσω της Πάτρας. Επίσης όσο αναφορά το εθνικό σύστημα μεταφορών, η ζεύξη Ρίου – Αντιρρίου Χαρίλαος Τρικούπης έχει μειώσει κατά πολύ τις αποστάσεις ανάμεσα στα μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδας και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των υποδομών στις μεταφορές, το εμπόριο και τον τουρισμό.

2. Τα πολιτιστικά γεγονότα και η συνακόλουθη διεθνής προβολή του νομού.

Η ανακήρυξη της Πάτρας, ως πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης το 2006, το Καρναβάλι και τα διεθνή φεστιβάλ που διεξάγονται στον νομό κάθε χρόνο βοηθούν στη συνεχή διεθνή προβολή του νομού Αχαΐας, γεγονός που προσελκύει περισσότερους αλλοδαπούς τουρίστες.

3. Ο νομός Αχαΐας, λόγω του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος του, έχει την δυνατότητα ανάπτυξης διαφόρων μορφών τουρισμού:

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Πλούσιος και σε παραλίες ο νομός Αχαΐας με χαρακτηριστικό τους γνώρισμα τα πεντακάθαρα κρυστάλλινα νερά, που γοητεύουν χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο με την απaráμιλλη ομορφιά τους και δημιουργούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της διασημότερης μορφής τουρισμού της περιοχής αυτής του θαλάσσιου τουρισμού.

Παραλίες με αμμουδιά, βότσαλα, αμμοβότσαλο, βραχώδης στις σκιές των βουνών και λόφων, παραλίες με όρμους, απόμερες- κοσμοπολίτικες, γραφικές, ήρεμες, ατίθασες, θάλασσες για όλα τα γούστα

Από την Αιγείρα ως το Ρίο, η θάλασσα και οι παραλίες έχουν λίγο – πολύ κοινά χαρακτηριστικά. Νερά πεντακάθαρα, αρκετά δροσερά, με βυθό που προκαλεί τον τουρίστα να τον εξερευνήσει. Από βότσαλο και αμμοβότσαλο οι παραλίες έχουν μέσο πλάτος 3 – 5 μέτρα. Ακράτα, Διακοπτό, οι παραλίες του Πλατάνου και της Τράπεζας, Σελιανίτικα, Λόγγος, Λαμπίρι, Ροδίνη, Ψαθόπυργος, Άγιος Βασίλειος, Αραχωβίτικα, Ρίου προσφέρουν πλήθος επιλογών.

Από την Κάτω Αχαΐα και ως την Καλογριά κυριαρχεί η άμμος. Εδώ τα νερά είναι πιο ζεστά και η θάλασσα πιο ξέβαθη. Πολυσύχναστες και οργανωμένες παραλίες, προσφέρονται για ηλιοθεραπεία αλλά και θαλάσσια σπορ. Λακόπετρα, Νιφοραΐικα, Καλαμάκι, ενώ ξεχωρίζουν η πολυσύχναστη και φημισμένη απέραντη αμμουδιά της Καλογριάς και η «γνωστή – άγνωστη» παραλία Γιαννισκάρι.

ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η ορεινή Αχαΐα αξιοποιεί τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και εμφανίζει ολοένα αυξανόμενους δείκτες ανάπτυξης όσο αναφορά τον ορεινό και χειμερινό τουρισμό. Μείζονα αναπτυξιακό ρόλο έχει το χιονοδρομικό κέντρο των Καλαβρύτων το οποίο λειτουργεί από το 1987 ως Δημοτική Επιχείρηση του Δήμου Καλαβρύτων, με βασική δραστηριότητα την χιονοδρομία και τον χειμερινό τουρισμό. Το κέντρο αυτό κατόρθωσε μέσα σε πολύ λίγα χρόνια να καταστήσει τα Καλάβρυτα επώνυμο τόπο προορισμού για τον χειμερινό τουρισμό αυξάνοντας τις αφίξεις κάθε χρόνο.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στο νομό Αχαΐας διοργανώνονται κάθε χρόνο πολλές ενδιαφέρουσες πολιτιστικές εκδηλώσεις και διεθνή φεστιβάλ που μαζί με το καρναβάλι της Πάτρας, διατηρούν τα ήθη και έθιμα του τόπου και γίνονται πυλώνες για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στον νομό. Οι κυριότερες εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα στο νομό κάθε χρόνο είναι οι εξής:

1. Το Πατρινό Καρναβάλι που αγκαλιάζει χιλιάδες Έλληνες και ξένους νέους οι οποίοι ξεχύνονται κάθε Φλεβάρη στους δρόμους της Πάτρας.
2. Το Διεθνές Φεστιβάλ της Πάτρας το οποίο διαρκεί συνήθως από τον Ιούλιο ως τον Σεπτέμβριο και κάνει το Αρχαίο Ωδείο επίκεντρο σημαντικών διευρωπαϊκών πολιτιστικών συναντήσεων
3. Τα «Ανθεστήρια» του Δήμου Αιγίου τα οποία αναβιώνουν μετά από πολλά χρόνια και αποτελούν έναν ύμνο στη φύση κάθε Μάη

Επίσης ενδιαφέρον παρουσιάζουν:

- Τα Αρχαία Πειράτευα και το Πολιτιστικό Καλοκαίρι του Δήμου Ακράτας
- Τα «Ελλάικια – Ποσειδώνεια» του Δήμου Διακοπτού
- Το Διεθνές Σεμινάριο Πνευστών Οργάνων στο Δήμο Καλαβρύτων

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Η απουσία αεροπορικής υποδομής

Ολόκληρη η Δυτική Ελλάδα καλύπτεται από ένα μόνο διεθνές αεροδρόμιο, αυτό της Κέρκυρας, και προστίθεται ως κόμβος εξυπηρέτησης στην ακρότατη νότια άκρη, η Καλαμάτα και όλη η ανάμεσα περιοχή στερείται αεροδρομίου.

2. Απουσία μαρίνας – σταθμού ανεφοδιασμού και ανάπαυλας σκαφών αναψυχής για την υποστήριξη του θαλάσσιου τουρισμού

3. Υπερβολική επιβάρυνση του οδικού δικτύου σε αστικό και υπεραστικό επίπεδο.

4. Ο τουρισμός του νομού βασίζεται κυρίως στον εσωτερικό τουρισμό.

5. Επιβάρυνση του περιβάλλοντος από τις τουριστικές δραστηριότητες

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Θα πρέπει να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των ενάλιων δρόμων που υποβαθμίζουν δραστικά τόσο το περιβάλλον όσο και την τουριστική αξιοποίηση των ακτών. Το πρόβλημα μπορεί να αντιμετωπιστεί με πεζόδρομους στην παραλία, εξυπηρέτηση των οχημάτων με κάθετους δρόμους, εσωτερικά παρκινγκ κ.α.

2. Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους πρέπει να είναι η δημιουργία αεροδρομίου – διεθνούς πύλης στον νομό.

3. Δημιουργία μαρίνας – σταθμού ανάπαυλας και ανεφοδιασμού σκαφών αναψυχής.

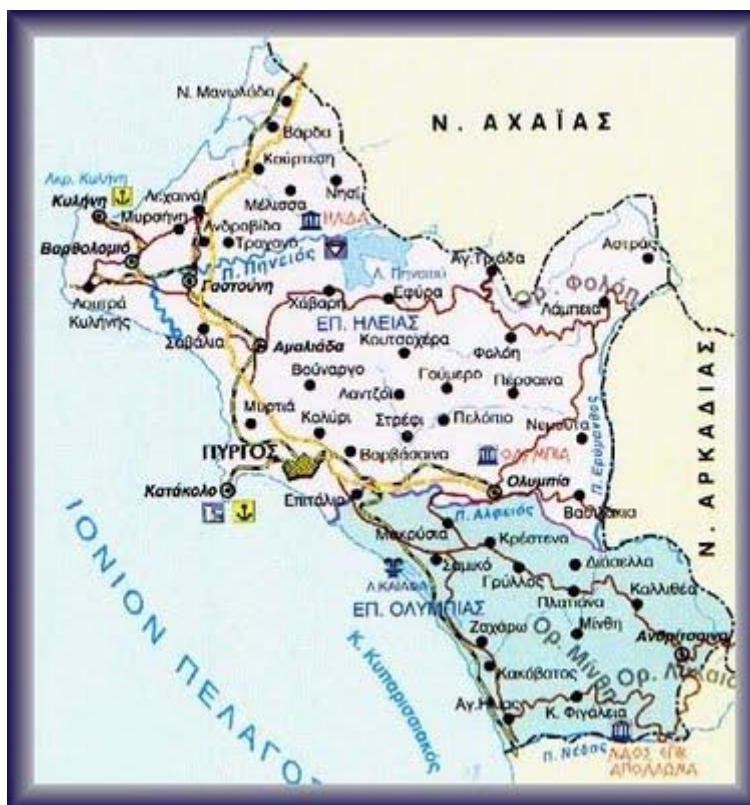
4. Βελτίωση και περαιτέρω ανάπτυξη του χιονοδρομικού κέντρου στα Καλάβρυτα.

5. Πρόσθεση στον εσωτερικό τουρισμό και εξωτερικό τουρισμό χωρίς την δίωξη του πρώτου με «μαζικές» εισροές. Αυτό φυσικά προϋποθέτει βελτίωση και ανάπτυξη των ξενοδοχειακών και τουριστικών υποδομών καθώς και σύγχρονη και πολύπλευρη ενημέρωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ

5.1 Λίγα λόγια για τον νομό Ηλείας

Ο Νομός Ηλείας ο οποίος αποτελεί διοικητική διαίρεση της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, είναι ο πλέον πεδινός Πελοποννησιακός νομός και καλύπτει το μεγαλύτερο τμήμα της βορειοδυτικής Πελοποννήσου. Συνορεύει στα βόρεια με το νομό Αχαΐας και στα νότια με το νομό Μεσσηνίας, ενώ βρέχεται στα δυτικά από το Ιόνιο πέλαγος. Ο Νομός διαθέτοντας ποικίλους τουριστικούς πόρους, πλούσια ιστορία, προσφέρει πληθώρα επιλογών για διακοπές και τους δώδεκα μήνες το χρόνο. Τα ιστορικά μνημεία παγκοσμίας πολιτιστικής κληρονομιάς, με κορυφαία σημεία αναφοράς την Αρχαία Ολυμπία και οι πεντακάθαρες ακτές συνδυάζονται με γραφικά τοπία και αξιοθέατα, σημαντικούς ιστορικούς και θρησκευτικούς προορισμούς, που σμίγουν όλα μαζί στο Ιόνιο πέλαγος, δημιουργώντας εικόνες σπάνιας ομορφιάς. Η πρωτεύουσα του νομού είναι ο Πύργος και είναι ο δεύτερος πολυπληθέστερος νόμος της Πελοποννήσου μετά την Αχαΐα και ένας από τους πιο πυκνοκατοικημένους της χώρας. Η οικονομία του νομού βασίζεται κατά πρώτο λόγο στη γεωργία και κατά δεύτερο στο τουρισμό καθώς η μισή περίπου έκταση του νόμου είναι καλλιεργήσιμη ενώ οι εκτεταμένες αμμόδεις παραλίες και τα αρχαιολογικά μνημεία αποτελούν πόλο έλξης για χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο.

5.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ

ΠΥΡΓΟΣ

Η πρωτεύουσα της Ηλείας , ο Πύργος βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του νομού , στην πεδιάδα και αποτελεί το διοικητικό και εμπορικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής.. Ο Πύργος άρχισε να δημιουργείται κατά τον 17^ο αιώνα γύρω από το πύργο που είχε χτίσει ο μπέης Ιωάννης Τσερνότας (από εκεί προέρχεται και η ονομασία) και σταδιακά εξελίχθηκε σε ένα από τα σημαντικότερα αστικά κέντρα της περιοχής. Η πόλη κοσμήθηκε με πλήθος όμορφων νεοκλασικών κτιρίων μεταξύ των οποίων η Δημοτική αγορά και το Δημοτικό Θέατρο Απόλλων έργα του αρχιτέκτονα Τσίλερ.

ΑΜΑΛΙΑΔΑ

Βόρεια του Πύργου βρίσκεται η Αμαλιάδα μια από τις νεώτερες ελληνικές πόλεις , η οποία αναγνωρίστηκε επίσημα ως νέα κωμόπολη το 1885. Η ονομασία της περιοχής έχει δοθεί προς τιμή της βασίλισσας Αμαλίας που αγαπούσε πολύ την κωμόπολη. Στην Αμαλιάδα βρίσκονται μερικές από τις ομορφότερες ακτές της Δυτικής Πελοποννήσου :

Οι παραλίες Κουρούτα, Παλούκι και Μαραθιά είναι οργανωμένες παραλίες με πεντακάθαρα νερά που προσελκύουν αρκετούς επισκέπτες . Στην παραλία της Κουρούτας λειτουργεί τους καλοκαιρινούς μήνες τουριστικό camping.

ΚΥΛΛΗΝΗ

Η Κυλλήνη βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του Νομού Ηλείας , στην ακτή του Ιονίου πελάγους , 47 χλμ. βορειοδυτικά της πόλης του Πύργου και αποτελεί το κυριότερο λιμάνι της περιοχής. Το λιμάνι συνδέεται μέσω πορθμείων με την Ζάκυνθο και την Κεφαλονιά

Η πόλη οφείλει την ονομασία της στην ομώνυμη αρχαία πόλη της Ηλείας, η οποία απείχε 120 στάδια (25χλμ.) από την Ήλιδα και αποτελούσε το επίνειό της. Σε όλο το Δήμο αλλά και στις γύρω περιοχές ο επισκέπτης έχει να δει αρκετά αξιοθέατα και να θαυμάσει τις όμορφες και καθαρές ακτές του Ιονίου. Λίγο πιο έξω βρίσκονται τα διάσημα ιαματικά Λουτρά της Κυλλήνης τα οποία είναι διάσημα σε όλο τον κόσμο για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες από τα αρχαία χρόνια.

ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ

Η Αρχαία Ολυμπία βρίσκεται ανατολικά του Πύργου σε απόσταση 20χλμ. είναι ένας τόπος παγκόσμιο προσκύνημα που αποτελεί την αέναη γενέτειρα αξιών, θεσμών και ιδεών , γνωστός διεθνώς λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων. Εδώ τελούντο οι Ολυμπιακοί Αγώνες (επίσημα από το 776 π.χ.) με την συμμετοχή αθλητών από όλη την Ελλάδα , ενώ από το 1896 η Ολυμπιακή Φλόγα ανάβει κάθε 4 χρόνια έξω από το Ηραίο και μεταφέρεται στην πόλη, που έχει αναλάβει την οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων.

5.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ

- Οδική υποδομή

Ο Νομός Ηλείας εξυπηρετείται από τον κύριο οδικό άξονα Αθηνών – Κορίνθου – Πάτρας – Πύργου – Ολυμπίας , αλλά και τον σιδηροδρομικό άξονα, καθώς τα δίκτυα αυτά διασχίζουν το νομό από βορρά προς νότο. Στον άξονα αυτό βρίσκονται οι κυριότερες αστικές περιοχές του νομού , αλλά με αυτό συνδέεται και ένα πλούσιο επαρχιακό δίκτυο. Επίσης ο νομός διαθέτει δύο λιμάνια , του Κατακόλου και της Κυλλήνης που εξυπηρετούν την επιβατική κίνηση του νομού . Συγκεκριμένα, το λιμάνι της Κυλλήνης συνδέει ακτοποικικά το νομό με τα νησιά της Ζακύνθου και της Κεφαλονιάς. Στο λιμάνι του Κατακόλου ελλιμενίζονται κρουαζιερόπλοια προκειμένου οι επιβάτες τους να επισκεφθούν την Αρχαία Ολυμπία. Η μεγάλη αμμώδης ακτογραμμή προσφέρεται για την ανάπτυξη όλων των μορφών του θαλάσσιου τουρισμού.

- Τουριστική υποδομή

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας η τουριστική υποδομή του νομού Ηλείας για τα έτη 2000-2007 διαμορφώθηκε ως εξής :

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ξενοδοχεία και Ομοειδή καταλύματα	76	77	78	78	79	79	80	77
Τουριστικά camping	14	13	14	14	14	14	14	14
Σύνολο	90	90	92	92	93	93	94	91

Όπως παρατηρούμε και στο πίνακα η τουριστική υποδομή του νομού δεν είναι τόσο ανεπτυγμένη όσο στους άλλους Πελοποννησιακούς νομούς . Σύμφωνα με τον πίνακα 1 σελ 92 βλέπουμε ότι ο νομός Ηλείας έρχεται 6^{ος} σε τουριστική υποδομή ανάμεσα στους 7 νομούς

Αναλυτικότερα, η προσφορά των ξενοδοχειακών κλινών σύμφωνα με την ΕΣΥΠ για τα έτη 2004-2007 στο νομό Ηλείας διαμορφώθηκε ως εξής:

Έτη	5 αστέρια		4 αστέρια		3 αστέρια		2 αστέρια		1 αστέρι	
	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες
2004	1	1117	9	1584	12	943	41	2050	16	495
2005	1	1117	9	1584	12	943	43	2178	14	460
2006	2	2617	9	1584	14	1018	41	2141	14	460
2007	2	2617	8	1424	14	1018	39	1970	14	460

Στο πίνακα παρατηρούμε τεράστια έλλειψη ξενοδοχείων υψηλής κατηγορίας αφού 5 αστέρων ξενοδοχεία το 2007 υπήρχαν μόνο 2 για όλο το νομό και 4 αστέρων μόνο 8. Λιγιστά είναι και τα ξενοδοχεία 3 αστέρων, ενώ η πλειονότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων του νομού είναι ξενοδοχεία 2 αστέρων.

5.4 ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ

Σύνολο αφίξεων ανά μήνα , Ελλήνων και Αλλοδαπών τουριστών στα τουριστικά καταλύματα του νομού Ηλείας για τα έτη 2000-2004 σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας:

Έτος 2000

<i>Μήνες</i>	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5616	4442	1174
Φεβρουάριος	5716	4293	1423
Μάρτιος	10925	4968	5927
Απρίλιος	25606	6358	19237
Μάιος	29194	7193	10971
Ιούνιος	23173	8051	15113
Ιούλιος	26471	8855	17604
Αύγουστος	30946	12076	18836
Σεπτέμβριος	29841	6806	23021
Οκτώβριος	21102	5968	15014
Νοέμβριος	7174	4956	2218
Δεκέμβριος	6255	4573	1680

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2001

<i>Μήνες</i>	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5423	2666	2757
Φεβρουάριος	6478	5042	1436
Μάρτιος	14764	5612	9146
Απρίλιος	25502	5392	20099
Μάιος	27570	6670	20893
Ιούνιος	26604	10034	16568
Ιούλιος	26430	8872	17029
Αύγουστος	27607	9911	17653
Σεπτέμβριος	28254	7336	20867
Οκτώβριος	26399	5667	20702
Νοέμβριος	8767	5034	3732
Δεκέμβριος	5591	4987	604

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2002

<i>Μήνες</i>	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5029	4016	1012
Φεβρουάριος	4550	3070	1478
Μάρτιος	12616	5144	7468
Απρίλιος	25390	7690	17700
Μάιος	26165	7313	18835
Ιούνιος	24636	9246	15370
Ιούλιος	26623	9296	17313
Αύγουστος	30539	10670	19822
Σεπτέμβριος	30659	7959	22692
Οκτώβριος	20541	5321	15208
Νοέμβριος	7635	5310	2325
Δεκέμβριος	6467	4975	1494

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2003

<i>Μήνες</i>	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5937	4478	1457
Φεβρουάριος	8345	4943	3402
Μάρτιος	11861	6174	5687
Απρίλιος	27713	9953	17752
Μάιος	26571	8083	18477
Ιούνιος	23568	8994	14573
Ιούλιος	26645	8694	17918
Αύγουστος	33272	11819	21437
Σεπτέμβριος	25151	6340	18621
Οκτώβριος	22865	8508	14345
Νοέμβριος	7956	5219	2717
Δεκέμβριος	7146	4956	2190

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2004

<i>Μήνες</i>	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	7323	5307	1994
Φεβρουάριος	10173	6221	3952
Μάρτιος	19533	10710	8823
Απρίλιος	28093	9668	18423
Μάιος	29693	11662	18023
Ιούνιος	24635	10951	13684
Ιούλιος	22867	10851	12010
Αύγουστος	19268	11045	8223
Σεπτέμβριος	26110	9576	16531
Οκτώβριος	25882	8124	17757
Νοέμβριος	9050	5276	3774
Δεκέμβριος	7607	5842	1765

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Σύμφωνα με τους πίνακες καταλαβαίνουμε ότι ο νομός Ηλείας αντιμετωπίζει πολύ έντονα το φαινόμενο της τουριστικής εποχικότητας. Όπως παρατηρούμε όμως από τους πίνακες βλέπουμε ότι στο νομό η έντονη τουριστική κίνηση ξεκινάει τον Απρίλιο (όπως σε όλους τους Πελοποννησιακούς νομούς) και διαρκεί μέχρι και τα τέλη Οκτωβρίου (στους άλλους νομούς η τουριστική κίνηση διαρκεί μέχρι τον Σεπτέμβριο). Έτσι οι μήνες με χαμηλή τουριστική κίνηση περιορίζονται στο τετράμηνο Νοεμβρίου – Φεβρουαρίου.

Παρατηρώντας τον πίνακα 2 σελ. 92 βλέπουμε ότι η Ηλεία βρίσκεται στις πρώτες θέσεις όσο αναφορά το γενικό σύνολο αφίξεων για την τετραετία 2000-2004 . Για την ακρίβεια έρχεται 2^η μετά την Αχαΐα.

5.5 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Ο νομός Ηλείας διαθέτει σημαντικά αναπτυξιακά πλεονεκτήματα και όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις (φυσική ομορφιά, αξιόλογο πολιτιστικό περιβάλλον) για την ανάπτυξη πολλών μορφών τουρισμού:

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Βρεχόμενος από το Ιόνιο Πέλαγος, ο νομός Ηλείας διαθέτει εξαιρετικές παραλίες με παχιά άμμο, οι οποίες προσελκύουν πολλούς παραθεριστές κάθε καλοκαίρι. Σε όλη την παραλιακή οδό υπάρχουν υπέροχες, κωμοπόλεις, χτισμένες στο εύφορο κάμφο. Βρίσκουμε εδώ πολλά ευκοδάση και εξαιρετικές λουτροπόλεις, όπως η Κυλλήνη, η Κουρούτα, Ο Καϊάφας.

Επανειλημμένα, πολλές ακτές του νομού Ηλείας, έχουν βραβευθεί από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα με το χρυσό αστέρι και την γαλάζια ένδειξη της ομορφιάς και της καθαρότητας τους.

Οργανωμένες παραλίες – πλαζ συναντάει κανείς παντού κυριότερες όμως είναι: Η παραλία Καλαμιά, η παραλία της Κουρούτας στην Αμαλιάδα, τα λουτρά Κυλλήνης, η χρυσή Ακτή και οι παραλίες Καϊάφα και Ζαχάρω.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Νομός Ηλείας διαθέτει ότι χρειάζεται ένας νομός για να αναπτύξει αυτά τα δύο είδη τουρισμού. Στο νομό υπάρχει πληθώρα μουσειακού, μνημειακού και αρχαιολογικού κεφαλαίου. Τα πιο σημαντικά είναι:

- **Αρχαία Ολυμπία**

Είναι ένα από τα σημαντικότερα Ιερά της Αρχαιότητας αφιερωμένο στο πατέρα των θεών, Ολύμπιο Δία. Η Ολυμπία είναι ο τόπος όπου γεννήθηκαν και τελούνταν κατά την αρχαιότητα οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Το ιερό της Ολυμπίας απλώνεται στους πρόποδες του λόφου του Κρονίου, ανάμεσα στο Αλφειό και τον παραπόταμο του Κλαδέο. Ο σημερινός επισκέπτης της Ολυμπίας, με την είσοδό του στον Αρχαιολογικό Χώρο μπορεί να δει τα παρακάτω κτήρια:

- Το Γυμνάσιο
- Την Παλαίστρα
- Το εργαστήριο του Φειδία
- Τα Λουτρά
- Το Λεωνίδαίο
- Τα Ρωμαϊκά Λουτρά
- Το Βουλευτήριο
- Το ναό του Διός
- Τη στοά της Ηχούς
- Το Στάδιο
- Τον Ιππόδρομο

- Το Νυμφαίο
- Τους Βωμούς της Ήρας και του Δία
- Το Πρυτανείο

Αρχαιολογικός χώρος Αρχαίας Ήλιδας

Η Ήλιδα ένα από τα σημαντικά και ενδιαφέροντα κέντρα της Πελοποννήσου στην αρχαιότητα, έφθασε σε ακμή τα ρωμαϊκά χρόνια , οπότε και κτίστηκε ένας μεγάλος αριθμός κτιρίων και κυρίως αθλητικών εγκαταστάσεων αφού στην Ήλιδα συνέρεε πάντα το πλήθος των αθλητών για προπόνηση , ένα μήνα πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ήταν η οργανώτρια πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων και πρωτεύουσα των Ηλείων. Τα ανασκαφέντα κτίρια χρονολογούνται από τους ύστερους ελληνικούς έως τους ρωμαϊκούς χρόνους.

Επίσης αξιόλογα αξιοθέατα του νομού είναι τα εξής :

- Ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα
- Κάστρο Κυλλήνης
- Αρχαιολογικό μουσείο Αρχαίας Ήλιδας
- Λαογραφικό μουσείο Αμαλιάδας

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Υπάρχουν πλήθος μοναστηριών και εκκλησιών της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου με μεγάλη πολιτιστική και θρησκευτική αξία για τον πληθυσμό του νομού . Τα μνημεία της ελληνικής ορθοδοξίας αποτελούν αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών και βρίσκονται διάσπαρτα σε όλο το μήκος και πλάτος της Ηλιακής γης. Τα κυριότερα είναι:

- Μονή Σκαφίφιας στο Πύργο
- Μονή Φραγκαβίλλα
- Ο ναός της Παναγιάς της Καθολικής
- Η ιερά μονή της Αγίας Ελεούσας
- Η μονή Βλαχερνών.

ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στα βραχώδη υψώματα της ανατολικής πλευράς της λίμνης Καϊάφα , στους πρόποδες του Λαπίθα υπάρχει το σπήλαιο των Αγγρίδων νυμφών όπου πηγάζουν ζεστά , ιαματικά νερά. Αρκετοί επισκέπτες κυρίως ηλικιωμένοι επισκέπτονται τις πηγές αυτές . Όμως δυστυχώς οι λουτρικές εγκαταστάσεις που υπάρχουν δεν έχουν την εικόνα που θα τους άρμοζε , δυσκολεύοντας έτσι την περαιτέρω ανάπτυξη του θεραπευτικού τουρισμού.

2. Η επικείμενη κατασκευή του μονοπατιού Αρχαίας Ήλιδας – Ολυμπίας, το οποίο πρόκειται να αναδείξει την διαδοχή της Ολυμπιακής φλόγας από την Αρχαία Ήλιδα μέχρι την αφή της φλόγας στην Αρχαία Ολυμπία καθώς και θα ενισχύσει τον πολιτιστικό τουρισμό. Τα συγκεκριμένο μονοπάτι μπορεί να διασταυρωθεί και να αποτελεί δίκτυο μονοπατιών με το υπό κατασκευή μονοπάτι Πάτρα- Άνω Βλασία – Ερύμανθος – Φολόη. Με αυτό τον τρόπο θα ενισχυθεί ο περιηγητικός τουρισμός και ο ορεινός τουρισμός.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Για την εκμετάλλευση των ιαματικών νερών στη περιοχή του Καϊάφα έχουν δημιουργηθεί λουτρικές εγκαταστάσεις , οι οποίες από το 1960, ανήκουν στον ΕΟΤ. Δυστυχώς οι εγκαταστάσεις αυτές θεωρούνται απαρχαιωμένες και παρουσιάζουν μια εικόνα ανάρμοστη με την φυσική ομορφιά του τοπίου και την αδιαμφισβήτη αξία αυτής της μοναδικής κληρονομιάς .
2. Το παράνομο ελεύθερο camping που λαμβάνει χώρα στις παραλίες του νομού. Η ασυλλόγιστη ρύπανση των ακτών από τους απαράδεκτους «τουρίστες » λειτουργεί ανασταλτικά στην ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού.
3. Οι καταστροφικές πυρκαγιές των τελευταίων χρόνων δημιούργησαν δυσάρεστες συνέπειες στον τομέα του τουρισμού.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Αναβάθμιση των ιαματικών πηγών και του Ιαματικού τουρισμού σε Κυλλήνη, Καϊάφα και Κουνουπέλι, ώστε να αποτελούν πηγή θεραπευτικού τουρισμού.
2. Αισθητική αναβάθμιση αρχαιολογικών χώρων του νομού.
3. Επαναπροσδιορισμός σε συνεργασία με τα ΚΤΕΛ και τον ΟΣΕ , των δρομολογίων που αφορούν ζώνες υψηλής τουριστικής ζήτησης.
4. Ανάπτυξη των δομών οικοτουρισμού στους οικότοπους του νομού και στην ημιορεινή ζώνη.
5. Παραγωγή και εγκατάσταση δίγλωσσων ενημερωτικών πινακίδων σε όλο το νομό για την διευκόλυνση των τουριστών και την ανάδειξη περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος.
6. Σύσταση και λειτουργία γραφεία ΕΟΤ στον δήμο Ολυμπίας.
7. Αναδάσωση και γενική αποκατάσταση των ζημιών από τις καταστροφικές πυρκαγιές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

6.1 Λίγα λόγια για τον νομό Μεσσηνίας

Με πλούσια ιστορία και φυσικές καλλονές , ο Νομός Μεσσηνίας αποτελεί Διοικητική διαίρεση της περιφέρειας Πελοποννήσου και καταλαμβάνει το νοτιοδυτικό τμήμα της. Συνορεύει στα βόρεια με τον νομό Ηλείας , στα ανατολικά με τους Νομούς Αρκαδίας και Λακωνίας, ενώ βρέχεται στα νότια από τον Μεσσηνιακό κόλπο και στα δυτικά από το Ιόνιο πέλαγος. Στο Νομό επίσης ανήκουν τα νησιά Πρώτη, Σαπιεντζα, Σφακτήρια και Σχίζα.

Πρωτεύουσα του Νομού και λιμάνι είναι η Καλαμάτα , μία από τις πιο σύγχρονες πόλεις της χώρας.

Η Μεσσηνία είναι γεμάτη φυσικές ομορφιές , επιβλητικά βουνά , απόκρημνα φαράγγια , εύφορες πεδιάδες , ατελείωτοι ελαιώνες είναι ορισμένα από τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τον Νομό. Το έδαφος του Νομού είναι κατά 31,3% ορεινό , κατά 40,5% ημιορεινό και κατά 28,4% πεδινό. Βασικό στοιχείο του ανάγλυφου είναι ο Ταΰγετος , ο οποίος διαμορφώνει την περιοχή της μεσσηνιακής Μάνης.

Ο Νομός προσφέρει μια τεράστια ποικιλία προορισμών , ικανοποιώντας όλα τα είδη τουρισμού.

6.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Η Καλαμάτα , πρωτεύουσα του Νομού Μεσσηνίας και έδρα του ομώνυμου δήμου , είναι η δεύτερη σε πληθυσμό και εμπορική κίνηση πόλη της Πελοποννήσου μετά την Πάτρα. Απέχει 287 χλμ. από την Αθήνα με την όποια συνδέεται οδικώς , σιδηροδρομικώς και αεροπορικώς. Το αεροδρόμιο σε απόσταση 7 χλμ. από το κέντρο της πόλης είναι Διεθνές. Αποτελεί επίσης το σημαντικότερο λιμάνι της νότιας Πελοποννήσου.

Το σύγχρονο όνομα της η Καλαμάτα μάλλον το πήρε από ένα παλιό βυζαντινό μοναστήρι το οποίο ήταν αφιερωμένο στην Παναγία την Καλαμάτα , όπου με αφομοίωση του όμικρον σε άλφα προήλθε η ονομασία Καλαμάτα.

Είναι μια πόλη κτισμένη στους πρόποδες του όρους Ταΰγετος και στην καρδιά του Μεσσηνιακού κόλπου. Έχει εύκρατο κλίμα, σημαντικά αρχαιολογικά και θρησκευτικά αξιοθέατα καθώς και πολύ οργανωμένη τουριστική υποδομή, συστατικά που την κάνουν από τους πιο διάσημους τουριστικούς προορισμούς

ΚΟΡΩΝΗ

Η Κορώνη στη δυτική ακτή του Μεσσηνιακού κόλπου, είναι από τις πιο όμορφες τουριστικές περιοχές της Πελοποννήσου , με πλήθος μνημείων και ελκυστικών φυσικών τοπίων. Πολλοί λένε ότι, χαρίζει ένα νησιώτικο ύφος στη Μεσσηνία, αφού ανάμεσα σε εκτεταμένους ελαιώνες έχει έντονα κυκλαδίτικο ύφος ,με στενούς ανηφορικούς δρόμους και πολλά λουλούδια.Η Κορώνη οφείλει την ονομασία της στην ομώνυμη αρχαία πόλη που ιδρύθηκε από Βοιωτούς αποίκους υπό την ηγεσία του Επιμηλίδη , ο οποίος καταγόταν από την Κορωνεία της Βοιωτίας,

Ο Δήμος Κορώνης με έδρα την Κορώνη απέχει από την πρωτεύουσα του Νομού 52 χλμ. Το πιο χαρακτηριστικό και επιβλητικό μνημείο της είναι το ομώνυμο κάστρο, το οποίο σήμερα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως καστροσυνοικία , αφού κατοικείται ακόμα.

Ελαιώνες , αμπελώνες χάρισαν την θέση τους στη παραθεριστική υποδομή.

Απόμερη η Κορώνη προστατεύτηκε και διατηρήθηκε παραδοσιακή κρατώντας ατόφια την ομορφιά και τα χαρίσματα της.

Σήμερα βρίσκεται στο σωστό δρόμο της τουριστικής ανάπτυξης.

ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ

Η Κυπαρισσία , η οποία εκτείνεται από τους πρόποδες του όρους Ψυχρού έως τις ακτές του Ιονίου πελάγους , αποτελεί το μοναδικό φυσικό λιμάνι της περιοχής . Παλαιότερα αποτελείτο από δύο εκτεταμένες συνοικίες , την Κάτω και την Άνω Πόλη , οι οποίες είναι πλέον ενωμένες. Η δεύτερη με τα γραφικά πέτρινα καλντερίμια και συνδυασμό παραδοσιακής και νεοκλασικής αρχιτεκτονικής , έχει χαρακτηριστεί διατηρητέα.

Σημαντικά αξιοθέατα της περιοχής είναι ο αρχαιολογικός χώρος της Περιστεριάς , τα ίχνη του ιερού ναού του Φοίβου Απόλλωνα και η Διονύσια πηγή.

Είναι μία περιοχή χωρίς ογκώδη εξωτερικό τουρισμό, με σημαντικά αρχαία μνημεία και καλό καιρό.

ΜΕΘΩΝΗ

Η Μεθώνη είναι από τους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς του Νομού Μεσσηνίας. Χτισμένη αμφιθεατρικά , διασχίζεται από πλακόστρωτα καλντερίμια. Όπως και η Κορώνη διαθέτει ένα επιβλητικό μεσαιωνικό κάστρο., ενώ σώζονται εκκλησίες, τζαμιά και οχυρώματα της περιόδου κατά την οποία αποτελούσε ένα από τα ισχυρότερα οχυρά της Ελλάδας και σημαντική βάση των Ενετών. Αξιοσημείωτες είναι οι τεράστιες αμμουδερές παραλίες της περιοχής, μια από τις οποίες είναι η πασίγνωστη παραλία του Φοινικούντα , σε απόσταση 12 χλμ. από την Μεθώνη. Στο δήμο Μεθώνης ανήκουν και τα νησάκια Σαπιέντζα, Σχίζα και Αγία Μαριανή, τα οποία διαθέτουν εξαιρετική φυσική ομορφιά, μοναδική χλωρίδα και πανίδα και έντονο περιηγητικό ενδιαφέρον.

ΠΥΛΟΣ

Η γραφική κωμόπολη της Πύλου στις νοτιοδυτικές ακτές της Πελοποννήσου βρίσκεται σε προνομιακή γεωγραφική θέση. Ο όρμος του Ναβαρίνου κλείνεται από τη νησίδα Σφακτηρία, δημιουργώντας έτσι ένα μεγάλο και ασφαλές λιμάνι. Βρίσκεται σε απόσταση 50 χλμ. από την Καλαμάτα . Σημαντική για την οικονομία της περιοχής είναι η παραθεριστική κίνηση λόγω των μνημείων και των όμορφων παραλιών

Παλαιότερα η κωμόπολη ονομαζόταν Ναβαρίνο και είναι γνωστή για την ιστορική ναυμαχία που διεξήχθη στον ομώνυμο όρμο.

Κυριότερα αξιοθέατα της Πύλου θεωρούνται το αξιόλογο αρχαιολογικό μουσείο και ο ιστορικός πέτρινος φάρος ύψους 18μ ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και το Φρούριο Νιοκάστρο.

ΜΕΣΣΗΝΗ

Χτισμένη στη δεξιά όχθη του Πάμισου , στο μέσο μιας περιοχής με άφθονα νερά, η Μεσσήνη είναι η μεγαλύτερη σε πληθυσμό κωμόπολη του Νομού Μεσσηνίας , καθώς και αξιόλογο αγροτικό και εμπορικό κέντρο.

Αξιοσημείωτη η τουριστική κίνηση στην περιοχή η οποία οφείλεται κυρίως στις αρχαιότητες που έχουν διασωθεί από την ομώνυμη αρχαία πόλη, αλλά και μια εξαιρετική παραλία την Μπούκα, καθώς και στα πολλά και γραφικά δρώμενα.

6.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

- Οδική υποδομή

Ο Νομός εξυπηρετείται από τον κύριο οδικό και σιδηροδρομικό άξονα Αθήνας – Κορίνθου – Τριπόλεως – Καλαμάτας.

Υπάρχει επίσης αεροπορική σύνδεση μέσω του κρατικού Αερολιμένα Διεθνών Συγκοινωνιών της Καλαμάτας που δέχεται και πτήσεις charter.

Το λιμάνι της Καλαμάτας φιλοξενεί κρουαζιερόπλοια και πλοία ακτοπλοΐας.

- Τουριστική υποδομή

Σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας , ο νομός Μεσσηνίας έρχεται δεύτερος μετά την Αργολίδα, ανάμεσα στους επτά σε δυναμικότητα τουριστικών μονάδων και κλινών.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ξενοδοχεία και Ομοειδή καταλύματα	101	101	105	112	112	115	117	121
Τουριστικά camping	24	20	19	18	18	20	20	20
Σύνολο	122	121	124	130	130	135	137	141

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Όπως μπορούμε να δούμε και στον πίνακα τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μία σταθερή αλλά σημαντική αύξηση των τουριστικών καταλυμάτων.

Όπως συμβαίνει σε όλους τους νομούς έτσι και στο νομό Μεσσηνίας η πλειοψηφία των καταλυμάτων είναι 2 και 3 αστέρων , ενώ τα ξενοδοχεία 4 και 5 αστέρων είναι αρκετά λιγότερα.

Έτη	5 αστέρια		4 αστέρια		3 αστέρια		2 αστέρια		1 αστέρι	
	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες
2004	1	497	7	647	25	2177	64	2853	15	377
2005	1	497	7	647	25	2177	66	2907	16	389
2006	1	497	8	1031	26	2001	66	2907	16	389
2007	1	497	9	1202	29	2010	66	2907	16	389

Αναλυτικότερα, φαίνεται στον πίνακα η δυναμικότητα καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου κατά κατηγορία , από το 2004 έως το 2007.

Φυσικά πολύ σημαντικό ρόλο παίζουν και οι μικρές τουριστικές μονάδες , όπως επιπλωμένα διαμερίσματα και δωμάτια. Δυστυχώς όμως αρκετά εξ αυτών λειτουργούν παράνομα, χωρίς δηλαδή την εγκεκριμένη άδεια από τον ΕΟΤ και κατά συνέπεια είναι αδύνατο να προσδιορισθεί ο πραγματικός αριθμός διαθέσιμων δωματίων και κλινών.

Ο Νομός Μεσσηνίας διαθέτει και αξιόλογα camping. Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία τα camping ανέρχονται σε 20.

6.4 ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Σύνολο αφίξεων ανά μήνα, Ελλήνων και αλλοδαπών τουριστών στα τουριστικά καταλύματα του νομού Μεσσηνίας για τα έτη 2000-2004 σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Έτος 2000

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	7449	7005	428
Φεβρουάριος	7992	7386	589
Μάρτιος	9748	9122	610
Απρίλιος	13423	8943	4448
Μάιος	16906	10790	6071
Ιούνιος	19248	13856	5214
Ιούλιος	23310	17882	5258
Αύγουστος	26886	19802	6721
Σεπτέμβριος	17842	11345	6307
Οκτώβριος	12692	10117	2521
Νοέμβριος	9772	9230	532
Δεκέμβριος	9003	8495	487

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2001

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	8223	7761	424
Φεβρουάριος	10038	9715	293
Μάρτιος	14332	13460	756
Απρίλιος	12906	9099	3738
Μάιος	15371	9535	5797
Ιούνιος	19248	13856	5214
Ιούλιος	24500	18425	5810
Αύγουστος	28593	21850	6437
Σεπτέμβριος	16548	11136	5374
Οκτώβριος	14166	10476	3641
Νοέμβριος	7680	7139	510
Δεκέμβριος	6151	5748	390

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2002

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	8507	8064	430
Φεβρουάριος	7550	6782	766
Μάρτιος	16137	14693	1421
Απρίλιος	16671	13030	3626
Μάιος	19398	12728	6572
Ιούνιος	21200	15330	5785
Ιούλιος	25822	20008	5613
Αύγουστος	30752	24544	5997
Σεπτέμβριος	18613	11647	6689
Οκτώβριος	14075	11279	2777
Νοέμβριος	9103	8633	450
Δεκέμβριος	8053	7727	310

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2003

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	8409	8068	319
Φεβρουάριος	7731	7423	284
Μάρτιος	12714	11739	952
Απρίλιος	16426	12531	3875
Μάιος	18773	12367	6380
Ιούνιος	23417	15641	7708
Ιούλιος	26380	19000	7088
Αύγουστος	35566	27118	8026
Σεπτέμβριος	21451	13454	7836
Οκτώβριος	14451	11144	3229
Νοέμβριος	8217	7874	322
Δεκέμβριος	6487	6209	255

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2004

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	8289	7943	327
Φεβρουάριος	11058	10525	509
Μάρτιος	14143	12847	1255
Απρίλιος	17459	14028	3351
Μάιος	21818	15358	6411
Ιούνιος	22625	16744	5795
Ιούλιος	26354	19560	6101
Αύγουστος	28097	21585	6503
Σεπτέμβριος	16710	11586	5119
Οκτώβριος	10722	7855	2867
Νοέμβριος	6187	5736	451
Δεκέμβριος	5445	5177	268

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας τους παραπάνω πίνακες, βλέπουμε ότι η τουριστική κίνηση κινείται σε πολύ υψηλά επίπεδα τους τρεις καλοκαιρινούς μήνες (Ιούνιος, Ιούλιος, Αύγουστος) ενώ τους υπόλοιπους μήνες η τουριστική κίνηση κινείται σε μέτρια έως και χαμηλά επίπεδα .

Έντονη λοιπόν εποχικότητα παρουσιάζει η Μεσσηνία κρατώντας βέβαια υψηλό το ετήσιο γενικό σύνολο αφίξεων (σε σχέση με τους άλλους νομούς όπως φαίνεται και στον πίνακα 2 σελ92. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην υψηλή τουριστική κίνηση του καλοκαιριού.

6.5 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ- ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Η Μεσσηνία παρέχει την δυνατότητα ανάπτυξης πολλών εναλλακτικών μορφών τουρισμού λόγω του πολιτιστικού της πλούτου και της οικολογικής της πολυμορφίας.

Θαλάσσιος Τουρισμός

Οι παραλίες στη Μεσσηνία είναι αμέτρητες και καλύπτουν κάθε γούστο. Λευκές αμμουδιές, χοντρό βότσαλο, απόκρημνα βράχια, όλες οι μορφές συνυπάρχουν η μία δίπλα στην άλλη, κάνοντας τον νομό έναν από τους διασημότερους προορισμούς στην Ελλάδα για θαλάσσιο τουρισμό. Οι διασημότερες παραλίες της Μεσσηνίας είναι η παραλία Βοιδοκοιλιάς, η παραλία της Στούπας, η παραλία της Καλαμάτας, η παραλία Πεταλιδίου, οι παραλίες Περούλια, Γαργαρού και «Κολονίδες» στην Κορώνη, οι παραλίες Φοινικούντα και Μεθώνης στην Μεθώνη και τέλος η παραλία Γιάλοβα στην Πύλο.

Αθλητικός Τουρισμός

Η Μεσσηνία συνδυάζοντας τις άριστες κλιματολογικές συνθήκες με τις κατάλληλες αθλητικές υποδομές διοργανώνει ή φιλοξενεί σπουδαία αθλητικά γεγονότα. Ξεχωρίζουν η Διεθνής Συνάντηση Στίβου «Παπαφλέσσα» και το Διεθνές Μινγκ Ρυθμικής Γυμναστικής τα οποία συμπεριλαμβάνονται στα επίσημα μινγκ της Διεθνούς Ομοσπονδίας, αλλά και το Διεθνές Φεστιβάλ Μπριτζ στο οποίο παίρνουν μέρος Έλληνες και ξένοι αθλητές. Οι αθλητικές εγκαταστάσεις του νομού, όπως το Δημοτικό Στάδιο Καλαμάτας (Παραλίας), το Αθλητικό Κέντρο Δυτικής Παραλίας και το Γήπεδο του Μεσσηνιακού, έχουν επιλεγεί από πολλούς αθλητές αλλά και εθνικές ομάδες ως κέντρα προετοιμασίας. Αξιόλογα αθλητικά κέντρα της περιοχής επίσης θεωρούνται το Γήπεδο Κυπαρισσίας Φιλιατρών και Πύλου.

Ορειβατικός – Πεζοπορικός Τουρισμός

Ο ορειβατικός – πεζοπορικός τουρισμός είναι μία άλλη μορφή εναλλακτικού τουρισμού που αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια στη Μεσσηνία καθώς στο νομό βρίσκονται αρκετά φυσικά τοπία, με σημαντική βιοποικιλότητα, τα οποία ικανοποιούν τις προσδοκίες των λάτρων της ορειβασίας και της πεζοπορίας. Ο επισκέπτης της Μεσσηνίας μπορεί να ακολουθήσει διαδρομές διαφορετικού βαθμού δυσκολίας στην περιοχή του Ταυγέτου, μιας οροσειράς μήκους 115 χιλ, μέγιστου πλάτους 30 χιλ και συνολικής έκτασης 2.500τ.χιλ, όπου περιέχονται αναρίθμητα φαράγγια και ορθοπλαγιές, με πιο γνωστές τις χαράδρες της Λαγκάδας, του Βουρου, της Κασκάρικας και του Ριντόμου. Ακόμη, 32 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα του

νομού ο επισκέπτης μπορεί ακολουθώντας μιας μέτριας δυσκολίας πεζοπορία 3 χιλιομέτρων στο μαγευτικό φαράγγι του Πολυλιμνίου, με τις 15 λίμνες και τους καταρράκτες. Η ορειβατική εμπειρία μπορεί να συνεχιστεί και σε άλλες περιοχές τις ενδοχώρας όπως το φαράγγι της Νέδας το οποίο είναι το μοναδικό « θηλυκό» ποτάμι της Ελλάδας.

Πολιτιστικός Τουρισμός

Η πολιτιστική ταυτότητα της Μεσσηνίας συνδυάζει με ιδιαίτερο τρόπο την παράδοση, τα ήθη και έθιμα με την σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία. Ο επισκέπτης της έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει πολιτιστικές εκδηλώσεις ποικίλου περιεχομένου καθ ' όλη την διάρκεια του χρόνου.

Το σημαντικότερο πολιτιστικό γεγονός για το νομό είναι αυτή τη στιγμή το Διεθνές Φεστιβάλ Χορού που γίνεται στην πρωτεύουσα του νομού κάθε χρόνο κατά το μήνα Ιούλιο. Η διοργάνωση του, καθώς και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται ,δημιουργούν ζηλευτό πολιτιστικό επίπεδο στην Καλαμάτα και την ευρύτερη περιοχή. Το Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας αποτελεί για τον ελληνικό χώρο ένα καταξιωμένο θεσμό προβολής και συγκεντρώνει πολύχρωμο κοινό το οποίο ανταποκρίνεται με ενθουσιασμό κάθε καλοκαίρι και αποτελεί την κορυφαία δραστηριότητα του Νομού .Συμμετέχουν σημαντικοί δημιουργοί που εμφανίζονται για πρώτη φορά στην Ελλάδα

2. Η πολυπόθητη λειτουργία του νέου εθνικού δρόμου Αθήνα – Τρίπολη – Καλαμάτα που θα αυξήσει κατά πολύ την επισκεψιμότητα στον νομό.

3. Η έναρξη λειτουργίας των integrated destination resort όπως αποκαλούνται διεθνώς οι Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α) , με την ονομασία Costa Navarino.

Το Costa Navarino αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα υπό κατασκευή έργα στον τομέα του τουρισμού στην Ευρώπη. Είναι ένας νέος πολυτελής προορισμός σε μια έκταση 10.000 στρεμμάτων. Στις παραθαλάσσιες εκτάσεις του θα λειτουργήσουν τέσσερις ξενοδοχειακές μονάδες 5 αστέρων , 2 γήπεδα γκολφ, αυτόνομο συνεδριακό κέντρο, πολυτελείς βίλες κέντρο θαλασσοθεραπείας και αναζωογόνησης καθώς και χώροι αναψυχής.

Η ιστορία της Costa Navarino ξεκινά πριν από 25 χρόνια περίπου όταν ο Βασίλης Κωνσταντόπουλος , ιδρυτής της, άρχισε να μαζεύει γη στην Μεσσηνία αγοράζοντας ένα- ένα τα κομμάτια . Οι επίσημες διαδικασίες ξεκίνησαν το 1997 με πρόσκληση ενδιαφέροντος από τον ΕΟΤ.Τον Μάιο του 2010 θα λειτουργήσει το πρώτο από τα τέσσερα τουριστικά συγκροτήματα , το Navarino Dunes , το οποίο αποτελείται από δύο ξενοδοχειακές μονάδες πέντε αστέρων το « The Romanos a Luxury Collection Resort »και το «The Westin Resort» δυναμικότητας 321 και 445 δωματίων, αντιστοίχως .Μάλιστα , στόχος είναι ένα από τα δύο ξενοδοχεία να έχει δωδεκάμηνη λειτουργία.Την ίδια εποχή θα λειτουργήσουν το συνεδριακό κέντρο, χωρητικότητας ως 2.000 συνέδρων , κέντρο θαλασσοθεραπείας και το εμπορικό χωριό με εστιατόρια και καταστήματα , αθλητικές εγκαταστάσεις , κέντρο ψυχαγωγίας νέων, υδάτινο πάρκο και ειδικές εγκαταστάσεις για παιδιά και νήπια. Τον ερχόμενο Μάιο θα λειτουργήσει και γήπεδο γκολφ 18 οπών που έχει σχεδιάσει ο πρωταθλητής του

γκολφ Μπέρναρντ Λάνγκερ, σε συνεργασία με την European Golf Design και διαχειρίζεται η Troon Golf. Από το 2012 θα λειτουργήσουν και τα ξενοδοχεία στο Navarino Bay στα οποία περιλαμβάνεται το πρώτο Banyan Tree Resort στην Ευρώπη (allpool-villa resort), άλλο ένα ξενοδοχείο πέντε αστέρων καθώς και εγκαταστάσεις συνεδριακού κέντρου και spa. Ήδη έχουν ξεκινήσει οι προκρατήσεις συνεδρίων στο συνεδριακό κέντρο, ενώ έχουν υπογραφεί συμφωνίες με μεγάλους tour operators της Ευρώπης (Βρετανία, Γερμανία, Σκανδιναβία). Το Φθινόπωρο θα ακολουθήσει και η Ρωσία, ενώ το online σύστημα κρατήσεων θα ξεκινήσει μέσα στον Σεπτέμβριο.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Οι ελλείψεις στο οδικό δίκτυο της Μεσσηνίας, το λιμάνι της Καλαμάτας το οποίο στην νοτιότερη πύλη της Ελλάδας, δεν διαθέτει τις στοιχειώδεις υποδομές, ενώ το οδικό δίκτυο που συνδέει την Καλαμάτα με την υπόλοιπη χώρα είναι απαρχαιωμένο.
2. Εγκατάλειψη των ιστορικών μνημείων.
3. Παραμέληση της προστασίας του περιβάλλοντος.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Βελτίωση των υποδομών:
 - Αναβάθμιση και βελτίωση του αεροδρομίου
 - Ολοκλήρωση του περιμετρικού δακτυλίου
 - Αναβάθμιση του λιμανιού της Καλαμάτας.
2. Αναπλάσεις και συντηρήσεις χώρων και ιδιαίτερα των αρχαιολογικών χώρων.
3. Δημιουργία καταλυμάτων και υποδομών στις τουριστικές περιοχές του νομού για την εξυπηρέτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
4. Προστασία του περιβάλλοντος
5. Δημιουργία αθλητικών υποδομών για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού που σχετίζονται με αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

7.1 Λίγα λόγια για τον νομό Λακωνίας

Έχοντας διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ελληνική ιστορία, τόσο κατά την αρχαιότητα όσο και κατά την ύστερη βυζαντινή περίοδο, ο νομός Λακωνίας, η Λακεδαίμονα ή Λακωνική των αρχαίων εκτείνεται στη νοτιοανατολική Πελοπόννησο και αποτελεί διοικητική διαίρεση της περιφέρειας Πελοποννήσου. Συνορεύει στα βόρεια και στα ανατολικά με τον νομό Αρκαδίας και στα δυτικά με το νομό Μεσσηνίας, ενώ βρέχεται στα ανατολικά από το Μυρτώο πέλαγος, στα νότια από τον Λακωνικό κόλπο και στα δυτικά από τον Μεσσηνιακό κόλπο.

Ο νομός Λακωνίας είναι ο πέμπτος πιο αραιοκατοικημένος της χώρας και ο δεύτερος της Πελοποννήσου με πληθυσμιακή πυκνότητα 27,4 κατοίκους ανά τετραγωνικό χλμ.

Κατ'εξοχήν αγροτική, η οικονομία της Λακωνίας, βασίζεται στην γεωργία και στην κτηνοτροφία. Ιδιαίτερη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει ο κλάδος του τουρισμού, ο οποίος ευνοείται από τα μνημεία της περιοχής (Μυστράς, Μονεμβασιά), τις πολλές όμορφες παραλίες και τις φυσικές καλλονές (σπήλαια Δυρού κ.α.)

7.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

ΣΠΑΡΤΗ

Η σημερινή Σπάρτη , πρωτεύουσα του νομού Λακωνίας είναι σχετικά νέα πόλη (άρχισε να χτίζεται μετά την Απελευθέρωση, το 1834) και βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του Ευρώτα , στην περιοχή της αρχαίας πόλης.

Είναι η μόνη πόλη της Πελοποννήσου που δεν συνδέεται με σιδηροδρομικό δίκτυο. Επικοινωνεί όμως οδικά με την Καλαμάτα και την Τρίπολη.

Η Σπάρτη είναι παγκοσμίως γνωστή για την ιδιαίτερη θέση της αρχαίας πόλης στην ιστορία του Ελληνικού κόσμου και το όνομά της συμβολίζει την πολεμική ανδρεία, την λιτή ζωή , την άκαμπτη πειθαρχία και την απόλυτη υποταγή του ατόμου στις επιταγές της πολιτείας.

Όμως παρά την φήμη της , την αρκετά σημαντική ξενοδοχειακή υποδομή που έχει και τα μουσεία της δεν κατακλύζεται από τουρίστες αφού την « δόξα » την κλέβουν οι υπόλοιποι τουριστικοί προορισμοί του νομού , όπως η Ελαφώνησος , ο Μυστράς ,η Μονεμβασιά και το Γύθειο.

ΓΥΘΕΙΟ

Χτισμένο στο βορειοδυτικό μυχό του Λακωνικού κόλπου , το Γύθειο αποτελεί το κύριο λιμάνι της Λακωνίας από την αρχαιότητα και το σημαντικότερο κέντρο της περιοχής σήμερα μετά την Σπάρτη.

Είναι μία πόλη γραφική ,πόλη με πολλά νεοκλασικά κτίρια χτισμένα αμφιθεατρικά ,στενά ανηφορικά σοκάκια με σκάλες και το νησάκι Κρανάη με τον επιβλητικό του φάρο στη νότια πλευρά της πόλης .

Στην ευρύτερη περιοχή του υπάρχουν αρκετά αξιοθέατα, όπως το κάστρο του Πασσαβά , το αρχαίο θέατρο , το ύψωμα Άγιος Βασίλειος όπου υπάρχουν λείψανα προϊστορικού οικισμού και μυκηναϊκών τειχών και άλλα τα οποία προκαλούν το ενδιαφέρον των τουριστών , οι οποίοι επισκέπτονται το Γύθειο, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες.

ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑ

Ο παραδοσιακός οικισμός της Μονεμβασιάς βρίσκεται στην νοτιοανατολική ακτή του νομού σε μία βραχώδη νησίδα ύψους 300μ. η οποία απέχει 130μ. από τη ξηρά και συνδέεται με αυτή μέσω μιας γέφυρας.

Τα λιθόστρωτα δρομάκια , οι δεκάδες βυζαντινές εκκλησίες, οι εκπληκτικής αρχιτεκτονικής κατοικίες , μετατρέπουν τον οικισμό σε ένα απέραντο μουσείο , που προσελκύει χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο , οι οποίοι είναι ο κινητήριος μοχλός της οικονομίας της περιοχής.

Η Μονεμβασιά είναι η μοναδική βυζαντινή καστροπόλη στην Ευρώπη, η οποία κατοικείται ασταμάτητα εδώ και αιώνες .

Σήμερα στο βράχο συνυπάρχουν δύο κόσμοι:

Η με « ανθρώπων έργα, περιτοιχισμένη » κάτω πόλη.

Στο κεντρικό της καλντερίμι συγκεντρώνεται το εμπορικό κέντρο της πόλης , τα μικρά κοσμηματοπωλεία, τα γραφικά ταβερνάκια και οι πέτρινες reception των

ξενοδοχείων ,προκαλούν το συναίσθημα ότι στη Μονεμβασιά το μεσαιωνικό περιβάλλον συνυπάρχει με το σήμερα.

Η « Άνω πόλη » είναι κτισμένη στην πάνω πλευρά του βράχου, με θέα από ψηλά , το Μυρτώο πέλαγος . Αποτελεί απόρθητο φυσικό οχυρό , με αρκετά χαλάσματα αλλά και ελάχιστα κτίσματα να διασώζονται ως σήμερα.

ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ

Η Ελαφώνησος είναι ένα νησάκι φημισμένο για τις μαγευτικές παραλίες , τα καταγάλανα κρυστάλλινα νερά και τους επιβλητικούς του αμμόλοφους . Βρίσκεται στον Λακωνικό κόλπο και συγκεκριμένα στο ανατολικό άκρο του , απέναντι ακριβώς από την Πούντα.

Κατά την αρχαιότητα η Ελαφώνησος ήταν ενωμένη με την Πελοποννησιακή ακτή , δηλαδή υπήρξε χερσόνησος της οποίας ο ισθμός διαβρώθηκε σιγά-σιγά και έτσι απέκτησε τη μορφή νησιού, χωρισμένου από την απέναντι ξηρά με ένα αβαθές στενό. Η Ελαφώνησος είναι ιδανικός τουριστικός προορισμός για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού αφού διαθέτει μια από τις ομορφότερες παραλίες της Μεσογείου , την παραλία του Σίμου, καταπληκτική αμμουδιά ,πεντακάθαρα νερά, αμμόλοφους και αγριόκεδρα συνθέτουν το σκηνικό της μοναδικής αυτής παραλίας.Άλλες όμορφες παραλίες είναι του Σαρακήνικου και της Παναγίας. Το νησί της Ελαφονήσου μαζί με την περιοχή της Νεάπολης Βοιών έχει ενταχθεί στο ευρωπαϊκό δίκτυο Natura 2000 (βλ. παράρτημα 1 σελ. 83).

7.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

- Οδική Υποδομή

Ο νομός Λακωνίας εξυπηρετεί οδικώς μέσω του κύριου εθνικού δικτύου. Επίσης έχει ακτοπλοϊκή σύνδεση με τον Πειραιά , την Κρήτη και τα Κύθηρα, μέσω των λιμανιών του Γυθείου και της Νεάπολης Βοιών.

- Τουριστική Υποδομή

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Π η τουριστική υποδομή του νομού Λακωνίας για τα έτη 2000-2007 διαμορφώθηκε ως εξής :

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ξενοδοχεία και Ομοειδή καταλύματα	76	76	75	85	87	91	93	101
Τουριστικά camping	9	9	10	9	9	10	10	11
Σύνολο	85	85	85	94	96	101	103	112

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας τον πίνακα βλέπουμε μια σημαντική σταδιακή αύξηση των τουριστικών καταλυμάτων στον νομό (101 ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα το 2007 έναντι 76 το 2000).

Σύμφωνα με τον πίνακα 1 στην σελ. 92 η Λακωνία βρίσκεται στην 4^η θέση ανάμεσα στους υπόλοιπους 7 νομούς.

Στο νομό λειτουργούν 11 τουριστικά camping .

Αναλυτικότερα, η προσφορά ξενοδοχειακών κλινών , σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΣΥΠ διαμορφώθηκε στον Νομό Λακωνίας κατά τα έτη 2004-2007 ως ακολούθως :

Έτη	5 αστέρια		4 αστέρια		3 αστέρια		2 αστέρια		1 αστέρι	
	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες	Ξενοδ.	Κλίνες
2004	0	0	10	325	20	1139	43	1739	14	372
2005	0	0	12	356	24	1269	41	1664	14	372
2006	0	0	12	356	25	1281	43	1690	13	342
2007	0	0	13	370	31	1453	46	1722	11	296

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρώντας το πίνακα βλέπουμε ότι δεν υπάρχουν στο νομό ξενοδοχεία 5 αστέρων ενώ τα ξενοδοχεία 4 αστέρων είναι λιγοστά . Σε αντίθεση με τα ξενοδοχεία 3 και 2 αστέρων που είναι αρκετά και σημείωσαν και σημαντική αύξηση την τελευταία τετραετία.

7.4 ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Σύνολο αφίξεων ανά μήνα , Ελλήνων και Αλλοδαπών τουριστών στα τουριστικά καταλύματα του νομού Λακωνίας για τα έτη 2000-2004 σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας:

Έτος 2000

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5084	4748	333
Φεβρουάριος	5515	5052	462
Μάρτιος	10240	8736	1498
Απρίλιος	14045	6998	7040
Μάιος	14950	8036	6908
Ιούνιος	14408	9044	5356
Ιούλιος	16588	10580	6004
Αύγουστος	21721	14508	7170
Σεπτέμβριος	15400	8998	6369
Οκτώβριος	11826	7423	4399
Νοέμβριος	7471	6790	679
Δεκέμβριος	6217	5826	385

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2001

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5453	4894	511
Φεβρουάριος	5871	5490	379
Μάρτιος	10240	8736	1498
Απρίλιος	16243	9030	7211
Μάιος	15744	8589	7146
Ιούνιος	14786	10034	4613
Ιούλιος	18527	12545	5614
Αύγουστος	21787	15079	6635
Σεπτέμβριος	15413	8853	6418
Οκτώβριος	12931	8671	4260
Νοέμβριος	7149	6607	533
Δεκέμβριος	6004	5007	532

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2002

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5587	5110	475
Φεβρουάριος	8900	5614	3250
Μάρτιος	11985	10175	1808
Απρίλιος	13885	8152	5728
Μάιος	16638	9538	7090
Ιούνιος	14892	11160	3727
Ιούλιος	15268	10517	4534
Αύγουστος	21472	15305	6132
Σεπτέμβριος	15394	9366	5972
Οκτώβριος	8910	7333	1567
Νοέμβριος	6482	5806	666
Δεκέμβριος	5365	4869	490

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2003

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5173	4747	423
Φεβρουάριος	3686	3257	424
Μάρτιος	8314	7112	1198
Απρίλιος	14568	8851	5713
Μάιος	14044	8399	5637
Ιούνιος	13308	9488	3816
Ιούλιος	15780	11311	4435
Αύγουστος	21170	15941	5068
Σεπτέμβριος	14844	9840	4916
Οκτώβριος	12630	8907	3712
Νοέμβριος	6744	6155	582
Δεκέμβριος	5365	4830	459

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έτος 2004

Μήνες	Γενικό Σύνολο Αφίξεων	Έλληνες Τουρίστες	Αλλοδαποί Τουρίστες
Ιανουάριος	5068	4632	434
Φεβρουάριος	6192	5839	352
Μάρτιος	9916	9055	855
Απρίλιος	13914	8667	5235
Μάιος	15443	11142	4161
Ιούνιος	11553	9290	1963
Ιούλιος	13083	10573	2489
Αύγουστος	14372	12593	1773
Σεπτέμβριος	13258	9852	3393
Οκτώβριος	12381	8282	4098
Νοέμβριος	6264	5594	670
Δεκέμβριος	5635	5154	481

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Έντονο το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας και στο νομό Λακωνίας όπως φαίνεται στους παραπάνω πίνακες. Παρατηρούμε ότι η τουριστική κίνηση τους μήνες Νοέμβριο – Μάρτιο είναι ιδιαίτερα χαμηλή σε σχέση με τους υπόλοιπους μήνες.

Επίσης παρατηρούμε ότι και τους 12 μήνες του χρόνου οι αριθμοί των αφίξεων κυμαίνονται σε μέτρια έως χαμηλά επίπεδα (ακόμα και τους καλοκαιρινούς μήνες) σε σχέση με τους υπόλοιπους 6 νομούς.

7.5 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Η Λακωνία μια μοναδική δυνατότητα τουριστικής ανάπτυξης με ειδικό εναλλακτικό τουρισμό λόγω του πολιτιστικού της πλούτου και της φυσικής της ομορφιάς.

- **Περιηγητικός Τουρισμός**

Στα βουνά Ταΰγετος και Πάρνωνας καθώς και τα δύο ακρωτήρια (Ταίναρο και Κάβο – Μαλέας) δημιουργούν αναρίθμητες επιλογές στους λάτρεις της πεζοπορίας , της ορειβασίας , της αναρρίχησης και της περιήγησης με ποδήλατο δημιουργώντας προοπτικές για την ανάπτυξη του περιηγητικού τουρισμού στη Λακωνία. Στον ορεινό όγκο του Πάρωνα ξεκινούν 9 πεζοπορικά μονοπάτια χαρτογραφημένα και σηματοδοτημένα με διαφορετικό βαθμό δυσκολίας

- **Θαλάσσιος Τουρισμός**

Στις πρώτες θέσεις της Ελλάδας βρίσκονται οι Λακωνικές παραλίες μιας και έχουν χαρακτηριστεί ποιοτικές ακτές από το πρόγραμμα « Γαλάζιες Σημαίες » (βλ. Παράρτημα 3 σελ. 88) κάνοντάς τον νομό ιδανικό για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού.

Για το 2009 η Λακωνία κατέλαβε 10 « Γαλάζιες Σημαίες ». Οι διασημότερες παραλίες του νομού είναι η παραλία της Νεάπολης , οι παραλίες του Γυθείου, Βαθύ , Σελινίτσα και Σκουτάρι, η παραλία Τηγάνια στο Δήμο Μολάων και η παραλία του Μαυροβουνίου.

- **Θρησκευτικός Τουρισμός**

Ένα ακόμα είδος τουρισμού που μπορεί να αναπτυχθεί στην Λακωνία είναι ο θρησκευτικός τουρισμός λόγω του πλήθους των βυζαντινών μνημείων , τα μοναστήρια και τις εκκλησίες με κυριότερα θρησκευτικά μνημεία τις Μονές Ζερμπίτσας , Γόλας , Καταφυγιώτισσας και Κουμπάρη.

- **Αρχαιολογικός – Εκπαιδευτικός Τουρισμός**

Ένας από τους καταλληλότερους νομούς θεωρείται ο νομός Λακωνίας για την ανάπτυξη του αρχαιολογικού αλλά και του εκπαιδευτικού τουρισμού και αυτό γιατί ο Νομός ανέπτυξε μέσα στους αιώνες πολλά σημαντικά ιστορικά κέντρα, τα οποία όλα ανεξαιρέτως έχουν αφήσει έντονα τα αποτυπώματά τους.

Τα κυριότερα αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία είναι τα εξής:

Α) Μυστράς : 6 χλμ. βορειοδυτικά από την Σπάρτη βρίσκεται σήμερα ερειπωμένη η βυζαντινή πολιτεία του Μυστρά που υπήρξε σταθμός στην ιστορία του πολιτισμού και της τέχνης.

Με τις οχυρώσεις και τις εκκλησίες του , με τα παλάτια , τα αρχοντικά και τα σπίτια του, με τους δρόμους και τις κρήνες του, προκαλεί το θαυμασμό σε χιλιάδες επισκέπτες , αλλά και προσφέρει πολύτιμες γνώσεις για την εξέλιξη και τον πολιτισμό του Βυζαντίου. Δύο αιώνες στο προσκήνιο της ιστορίας , συνέθεσε μια ανεπανάληπτη διαδρομή δόξας, λαμπρότητας και προσφοράς – πολιτικής , κοινωνικής και πολιτιστικής. Ο Μυστράς είναι καταγεγραμμένος στον κατάλογο των Μνημείων της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO (βλ. Παράρτημα 2 σελ. 87)

Β) Η καστροπολιτεία της Μονεμβασιάς.

Γ) Ο Θολωτός τάφος του Βαφειού.

Δ) Λουτρά της Αράπισσας στη Μαγούλα.

2. Οι τουριστικές εκδόσεις με πληροφοριακό υλικό για την Λακωνία σε συνδυασμό με την συμμετοχή του νομού σε όλες σχεδόν τις τουριστικές εκθέσεις δημιούργησαν μια σταθερή και μόνιμη πλέον βάση για την τουριστική προβολή του νομού.
3. Ανακοινώθηκε επίσημα η κατασκευή του σημαντικότερου έργου του νομού , του Αεροδρομίου Λακωνίας με το οποίο διευρύνονται οι τουριστικές και εμπορικές προοπτικές της Λακωνίας. Το έργο έχει διετή προθεσμία παράδοσης και προβλέπει την επέκταση και ανακατασκευή του υπάρχοντος Αεροδρομίου ώστε να είναι δυνατή η στάθμευση αεροσκαφών και η πλήρη ανάπτυξη πτητικής δραστηριότητας ελαφρών και μέσων αεροσκαφών. Παράλληλα το υπό κατασκευή έργο θα προσφέρεται για εγκατάσταση αεροπορικών σχολών και αεραθλητικού κέντρου.
4. Η κατασκευή του νέου αρχαιολογικού μουσείου της Σπάρτης που αναμένεται μέσα στον χρόνο θα προσθέσει περισσότερες προοπτικές στην ανάπτυξη του αρχαιολογικού αλλά κυρίως του εκπαιδευτικού τουρισμού στο νομό. Το νέο μουσείο συγκαταλέγεται μεταξύ των 8 σημαντικότερων νέων Μουσείων παγκοσμίως.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Ελλείψεις και εκκρεμότητες που περιμένουν λύσεις εδώ και πολλά χρόνια και αφορούν αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία και μνημεία.
- Προβλήματα από φθορές και ελλείψεις στο οδικό δίκτυο της Λακωνίας.
- Ο νομός δεν διαθέτει ούτε τις κατάλληλες τουριστικές υποδομές ούτε τον κατάλληλο εξοπλισμό για να υποδεχθεί ανθρώπους με ειδικές ανάγκες.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Ολοκλήρωση των οδικών έργων και ανάπτυξη του συγκοινωνιακού δικτύου και του δικτύου μεταφορών
2. Η κατασκευή Βιολογικού Καθαρισμού και η επίλυση των προβλημάτων που αφορούν την διαχείριση των απορριμμάτων των ξενοδοχειακών και τουριστικών επιχειρήσεων θεωρείται επιβεβλημένη.
3. Μέριμνα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες που αποτελούν μια μεγάλη κατηγορία πελατών που δεν μπορούν να επισκεφθούν το νομό Λακωνίας.
4. Προστασία και ανάδειξη των μνημείων του τόπου:
 - Αναστήλωση του Αρχαίου Θεάτρου Σπάρτης.
 - Αποπεράτωση του Μουσείου στη Σπάρτη και η κατασκευή νέων μουσείων σε Νεάπολη και Γύθειο.
 - Ανασκαφικές εργασίες στην Πελλάνα και την Πλύτρα.
 - Διάσωση των Βυζαντινών Μοναστηριών
 - Ολοκλήρωση των εργασιών στο Μυστρά, Μονεμβασιά και Γύθειο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Για την περιφέρεια Πελοποννήσου, η τουριστική ανάπτυξη αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους στρατηγικούς της στόχους για την αναπτυξιακή της πορεία. Πλησιάζοντας στο τέλος λοιπόν αυτής της εργασίας, το κυριότερο συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι σύμφωνα με τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Πελοποννήσου, τη γεωμορφολογία της και την γεωγραφική της θέση, η αναπτυξιακή προοπτική της περιφέρειας μπορεί να στηριχθεί σε μεγάλο βαθμό στην τουριστική δραστηριότητα.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της εργασίας προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

1. ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΟΣΟ ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΣ.

Είναι γεγονός ότι οι εκτεταμένοι και ποικιλόμορφοι τουριστικοί πόροι της περιφέρειας αποτέλεσαν πλουτοπαραγωγική πηγή για τους κατοίκους της, από τις αρχές του 1960. Η τουριστική ανάπτυξη ξεκίνησε πρώτα από τους νομούς Κορινθίας και Αργολίδας. Ο πρώτος παρουσίασε αυξημένη ζήτηση του παραλιακού χώρου για για παραθεριστική κατοικία λόγω φυσικά και στο γεγονός της γειννίασης του νομού με την πρωτεύουσα και ο δεύτερος δέκτηκε από τις πρώτες περιοχές της χώρας τουριστικές εισροές. Έτσι οι δύο αυτοί νομοί ξεκίνησαν δύο δεκαετίες νωρίτερα από τους άλλους, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται τώρα σχετικά κορεσμένες τουριστικά (ιδιαίτερα ο νομός Κορινθίας), ενώ άλλοι νομοί όπως για παράδειγμα ο νομός Αρκαδίας εμφανίζουν ελάχιστη τουριστική αξιοποίηση. Αυτό είναι στοιχείο χωροταξικής ανισότητας όσο αναφορά την τουριστική τους ανάπτυξη, που εκφράζεται σε διαφοροποιημένα μεγέθη υποδομής, πληρότητας και εποχικότητας μεταξύ των νομών.

2. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.

Πλεονεκτήματα

1. Ισχυρή ιστορική, πολιτιστική και αρχαιολογική κληρονομιά
2. Σημαντικός φυσικός πλούτος
3. Καλές κλιματολογικές συνθήκες
4. Ποικίλες επιλογές διαφορετικού τύπου τουριστικών προορισμών
5. Πλούσια ιστορική και λαογραφική παράδοση
6. Γειννίαση με την μητροπολιτική περιοχή της πρωτεύουσας
7. Ακτογραμμή πολλών χιλιομέτρων καθ' όλη την περίμετρο

Αδυναμίες

1. Χαμηλό επίπεδο προσφερόμενων υπηρεσιών
2. Ανεπάρκεια υποστηρικτικών υποδομών αναψυχής (θεματικά πάρκα, μαρίνες, αθλητικές υποδομές)
3. Πλειοψηφία καταλυμάτων χαμηλής κατηγορίας και απειροελάχιστα καταλύματα τεσσάρων και πέντε αστέρων.
4. Ελλείψεις σε ειδικευμένο προσωπικό και managers.

5. Ανεπαρκής συντήρηση και εκμετάλλευση χώρων αρχαιολογικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
6. Ανεπαρκής οδική υποδομή και συγκοινωνιακή απομόνωση

3. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Στην περιφέρεια Πελοποννήσου υπάρχουν σύμφωνα με τον ΕΟΤ και την ΕΣΥΠ (2007), 735 ξενοδοχειακές μονάδες και 88 τουριστικά camping. Σύμφωνα με τα στοιχεία και τους πίνακες της εργασίας παρατηρούμε ότι, σε ότι αφορά τη χωρική κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού της περιφέρειας στους επιμέρους νομούς, η ξενοδοχειακή υποδομή δεν είναι κατανομημένη σε ίσο βαθμό ανάμεσα στους νομούς της περιφέρειας. Πιο συγκεκριμένα, οι νομοί Αργολίδας και Μεσσηνίας έχουν την μεγαλύτερη ξενοδοχειακή υποδομή με 141 και 121 ξενοδοχειακές μονάδες (2007) και 22 και 20 τουριστικά camping αντίστοιχα, ενώ οι νομοί Ηλείας και Αρκαδίας έχουν μόνο 77 και 78 ξενοδοχειακές μονάδες και 14 και 6 τουριστικά camping αντίστοιχα.

Κατά την περίοδο 2000- 2005, τόσο ο συνολικός αριθμός των τουριστικών καταλυμάτων όσο και ο αριθμός των κλινών παρουσίασαν αύξηση. Στους νομούς Αχαΐας και Αρκαδίας σημειώθηκε η μεγαλύτερη αύξηση όσο αναφορά την τουριστική υποδομή ενώ και οι νομοί Μεσσηνίας και Λακωνίας σημείωσαν σημαντική αύξηση στις ξενοδοχειακές τους μονάδες. Όσο αναφορά τους νομούς Ηλείας και Αργολίδος η αύξηση των ξενοδοχειακών μονάδων τους ήταν πολύ μικρή ενώ με ενδιαφέρον παρατηρούμε ότι ο μοναδικός νομός που παρουσίασε μείωση είναι ο νομός Κορινθίας.

Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί το γεγονός της ελάχιστης συμμετοχής στο ξενοδοχειακό δυναμικό της περιφέρειας των μονάδων «Πολυτελείας» και της πλειοψηφίας των μονάδων Γ΄ κατηγορίας.

4. ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Από την ανάλυση των στοιχείων και των πινάκων της εργασίας, όσο αναφορά την τουριστική κίνηση και την εποχικότητα της περιφέρειας προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Το 2004 πραγματοποιήθηκαν στην περιφέρεια Πελοποννήσου 1.300.217 αφίξεις τουριστών.
- Ο μεγαλύτερος αριθμός αφίξεων παρατηρείται στους νομούς Αχαΐας και Ηλείας (με 240.207 και 230.234 αφίξεις αντίστοιχα) ενώ ακολουθούν οι νομοί Αργολίδας και Κορινθίας (με 219.601 και 219.241 αφίξεις αντίστοιχα).
- Ο μικρότερος αριθμός αφίξεων παρατηρείται στο νομό Αρκαδίας (με 74.948 αφίξεις).
- Την μεγαλύτερη αύξηση στην τουριστική κίνηση σημείωσε ο νομός Μεσσηνίας ενώ αντίθετα σημαντική μείωση σημείωσε ο νομός Αργολίδας.
- Με ενδιαφέρον παρατηρούμε ότι ο νομός Αχαΐας είναι ο μοναδικός νομός που δεν παρουσιάζει έντονο πρόβλημα εποχικότητας διατηρώντας των αριθμό των αφίξεων υψηλό όλο τον χρόνο.
- Επίσης και ο νομός Αρκαδίας δεν παρουσιάζει έντονο πρόβλημα εποχικότητας αλλά αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι παρουσιάζει πολύ μικρό αριθμό αφίξεων.

- Όλοι οι υπόλοιποι νομοί της Πελοποννήσου παρουσιάζουν πολύ έντονο πρόβλημα τουριστικής εποχικότητας.

Αυτά ήταν τα κυριότερα συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν τελειώνοντας την εργασία. Παρατηρώντας τα συμπεράσματα λοιπόν βλέπουμε ότι παρ'όλο που η Πελοπόννησος διαθέτει πλήθος σημαντικών αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων, δυστυχώς δεν αξιοποιούνται όπως θα έπρεπε και ο τουρισμός δεν έχει την θέση που του αρμόζει στην οικονομία της Πελοποννήσου και κατ'επέκταση στην οικονομία της χώρας. Κλείνοντας λοιπόν παρουσιάζονται ορισμένες στρατηγικές ανάπτυξης:

- Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση των τουριστικών καταλυμάτων και γενικά των τουριστικών υποδομών.
- Δημιουργία και βελτίωση των υποδομών για την ανάπτυξη θεματικού τουρισμού.
- Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση της διοίκησης των τουριστικών επιχειρήσεων, με την εισαγωγή καινοτομιών και με την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.
- Ανάδειξη και αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού και τους δώδεκα μήνες το χρόνο.
- Συντήρηση και διατήρηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων.
- Βελτίωση και δημιουργία οδικών υποδομών
- Δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης και προβολής του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A) ΒΙΒΛΙΑ

1. Εγκυκλοπαίδεια με τίτλο «Ελλάδα», Τόμος 3, Νομός Αργολίδας, Αθήνα: Εκδόσεις Δομή Α.Ε.
2. Εγκυκλοπαίδεια με τίτλο «Ελλάδα», Τόμος 4, Νομός Αρκαδίας, Αθήνα: Εκδόσεις Δομή Α.Ε.
3. Εγκυκλοπαίδεια με τίτλο «Ελλάδα», Τόμος 5, Νομός Αχαΐας, Αθήνα: Εκδόσεις Δομή Α.Ε.
4. Εγκυκλοπαίδεια με τίτλο «Ελλάδα», Τόμος 6, Νομός Ηλείας, Αθήνα: Εκδόσεις Δομή Α.Ε.
5. Εγκυκλοπαίδεια με τίτλο «Ελλάδα», Τόμος 7, Νομός Κορινθίας, Αθήνα: Εκδόσεις Δομή Α.Ε.
6. Εγκυκλοπαίδεια με τίτλο «Ελλάδα», Τόμος 8, Νομός Λακωνίας, Αθήνα: Εκδόσεις Δομή Α.Ε.
7. Εγκυκλοπαίδεια με τίτλο «Ελλάδα», Τόμος 9, Νομός Λακωνίας, Αθήνα: Εκδόσεις Δομή Α.Ε.
8. Ταξιδιωτική Εγκυκλοπαίδεια Globus, «Μνημεία της UNESCO» Τόμος Α΄, Αθήνα: Εκδόσεις Δημοσιογραφικός Όμιλος Λαμπράκη
9. Βογιατζής, Γ, Ανανιάδης Δ, (2003), «Πελοπόννησος το λίκνο του πολιτισμού και του Ολυμπισμού», Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Τούμπης Α.Ε.
10. «Αρκαδία μύθος και ιστορία, πολιτισμός και παράδοση» (2005), Τρίπολη: Έκδοση Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αρκαδίας

B) ΜΕΛΕΤΕΣ

1. Κοτζαμπόπουλος, Αλ, Παυλάκης, Γ, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου Α φάση», (2002), Ιστοσελίδα: http://infopeloponnisos.gr/new_investments/pp16.htm

Γ) ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- http://www.peloponnisos.gr/index.php?option=con_content&task=view&id=6
- [http:// el.wikipedia.org](http://el.wikipedia.org)
- [http:// www.visitgreece.gr](http://www.visitgreece.gr)
- [http:// www.grhotels.gr](http://www.grhotels.gr)
- [http:// www.etasa.gr/page.aspx?itenID=SPG170](http://www.etasa.gr/page.aspx?itenID=SPG170)
- [http:// www.infopeloponnisos.gr/newinvestments/pp16.htm](http://www.infopeloponnisos.gr/newinvestments/pp16.htm)
- http://www.argolida.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=65&itemid=130
- [http:// www.nafplionet.net/ajiotheata.htm](http://www.nafplionet.net/ajiotheata.htm)
- [http:// www.nafpliotour.gr](http://www.nafpliotour.gr)
- [http:// www.apodimos.com](http://www.apodimos.com)
- [http:// www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Peloponnisos.asp](http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Peloponnisos.asp)
- [http:// www.seitanidisdiamantis.blogspot.com/2007/03/blog-spot_6539.html](http://www.seitanidisdiamantis.blogspot.com/2007/03/blog-spot_6539.html)
- [http:// www.united-hellas.com/tourism/pelop/index-gr.htm](http://www.united-hellas.com/tourism/pelop/index-gr.htm)
- [http:// www.messinia-guide.gr/category.asp?lang=&category=199](http://www.messinia-guide.gr/category.asp?lang=&category=199)
- [http:// www.nea.gr](http://www.nea.gr)
- http://www.achaia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=114:2008-12-09-11-02-32&catid=95:2008-12-08-14-41-29=50
- [http:// www.patronews.gr](http://www.patronews.gr)
- [http:// www.conference.arcadians](http://www.conference.arcadians)
- <http://www.korinthia.gr>
- <http://www.mani.org.gr>
- <http://www.maniatsy.gr>

ΕΠΙΣΗΣ ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- [http:// www.united-hellas.com](http://www.united-hellas.com)
- [http:// www.hotelsline.gr](http://www.hotelsline.gr)

Δ) ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΥΤΙΜΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΤΟΥΣ:

- ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
- ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΚΟΡΩΝΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1^ο

ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000

Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών: Τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (στα αγγλικά: Special Protection Areas - SPA) για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ, και τους «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)» (στα αγγλικά: Sites of Community Importance – SCI) όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Για τον προσδιορισμό των ΤΚΣ λαμβάνονται υπόψη οι τύποι οικοτόπων και τα είδη των Παραρτημάτων Ι και ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ καθώς και τα κριτήρια του Παραρτήματος ΙΙΙ αυτής. Οι ΖΕΠ, μετά τον χαρακτηρισμό τους από τα Κράτη Μέλη, εντάσσονται αυτόματα στο Δίκτυο Natura 2000, και η διαχείρισή τους ακολουθεί τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 2, 3, 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΚ και τις διατάξεις του άρθρου 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ. Αντίθετα, για την ένταξη των ΤΚΣ πραγματοποιείται επιστημονική αξιολόγηση και διαπραγμάτευση μεταξύ των Κρατών Μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κατά οικολογική ενότητα Βιογεωγραφικών Σεμιναρίων.

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η καταγραφή των τόπων που πληρούν τα κριτήρια της παρουσίας τύπων οικοτόπων και οικοτόπων ειδών της Οδηγίας 92/43/ΕΚ στη χώρα μας (296 περιοχές – «Επιστημονικός Κατάλογος»), έγινε από ομάδα περίπου 100 επιστημόνων που συστήθηκε ειδικά για το σκοπό αυτό στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος LIFE (1994-1996) με τίτλο «Καταγραφή, Αναγνώριση, Εκτίμηση και Χαρτογράφηση των Τύπων Οικοτόπων και των Ειδών Χλωρίδας και Πανίδας της Ελλάδας (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ)». Στον «Επιστημονικό Κατάλογο» εντάχθηκε το σύνολο σχεδόν των μέχρι τότε προστατευόμενων περιοχών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Τον επιστημονικό κατάλογο μπορεί κανείς να επισκεφτεί από την ιστοσελίδα του Δικτύου Ερευνητών Διαχείρισης Περιβάλλοντος (βλ. σελίδα υποδοχής του ΥΠΕΧΩΔΕ).

Η επιλογή των τόπων που προτάθηκαν από τη χώρα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έγινε από κοινή ομάδα εργασίας ΥΠΕΧΩΔΕ – Υπουργείου Γεωργίας κατόπιν γνωμοδοτήσεων όλων των συναρμόδιων Υπουργείων. Οι συμπληρώσεις – τροποποιήσεις του καταλόγου βασίστηκαν στα συμπεράσματα των βιογεωγραφικών σεμιναρίων για τη Μεσογειακή ζώνη και στον χαρακτηρισμό από το BirdLife International Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά στην Ελλάδα.

Η Ελλάδα έχει χαρακτηρίσει σήμερα 163 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) και 239 Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ). Οι δύο κατάλογοι περιοχών παρουσιάζουν μεταξύ τους επικαλύψεις όσον αφορά τις εκτάσεις τους. Μάλιστα, 31 τόποι έχουν οριστεί ταυτόχρονα ως ΖΕΠ και έχουν προταθεί και ως ΤΚΣ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

<u>ΑΧΑΪΑ</u>	
LIMNOTHALASSA KALOGRIAS, DASOS STROFYLIAS KAI ELOS LAMIAS, ARAXOS	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΛΟΓΡΙΑΣ, ΔΑΣΟΣ ΣΤΡΟΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΟΣ ΛΑΜΙΑΣ, ΑΡΑΞΟΣ
OROS CHELMOS KAI YDATA STYGOS	ΟΡΟΣ ΧΕΛΜΟΣ & ΥΔΑΤΑ ΣΤΥΓΟΣ
FARANGI VOURAIKOU	ΦΑΡΑΓΓΙ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ
AISTHITIKO DASOS KALAVRYTON	ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ
ORI BARMAS KAI KLOKOS, FARANGI SELINOUNTA	ΟΡΗ ΜΑΡΠΑΣ ΚΑΙ ΚΛΟΚΟΣ, ΦΑΡΑΓΓΙ ΣΕΛΙΝΟΥΝΤΑ
ALYKI AIGIOY	ΑΛΥΚΗ ΑΙΓΙΟΥ
OROS PANACHAIKO	ΟΡΟΣ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ
OROS ERYMANTHOS	ΟΡΟΣ ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ
SPILAIO KASTRION	ΣΠΗΛΑΙΟ ΚΑΣΤΡΙΟΝ
ZOUMPATΑ - AGIOS CHARALAMPOS - BARMAS - KLOKOS	ΖΟΥΜΠΑΤΑ-ΑΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ- ΜΠΑΡΜΠΑΣ-ΚΛΟΚΟΣ
<u>ΗΛΕΙΑ</u>	
OROPEDIO FOLOIS	ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΦΟΛΩΗΣ
EKVOLES (DELTA) PINEIOY	ΕΚΒΟΛΕΣ (ΔΕΛΤΑ) ΠΗΝΕΙΟΥ
OLYMPIA	ΟΛΥΜΠΙΑ
THINES KAI PARALIAKO DASOS ZACHAROS, LIMNI KAI AFA, STROFYLIA, KAKOVATOS	ΘΙΝΕΣ & ΠΑΡΑΛΙΑΚΟ ΔΑΣΟΣ ΖΑΧΑΡΩΣ, ΛΙΜΝΗ ΚΑΪΑΦΑ, ΣΤΡΟΦΥΛΙΑ, ΚΑΚΟΒΑΤΟΣ
LIMNOTHALASSA KOTYCHI, BRINIA	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΟΤΥΧΙ, ΒΡΙΝΙΑ
PARAKTIA THALASSIA ZONI APO AKR. KYLLINI EOS TOUMPI-KALOGRIA	ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ ΑΠΟ ΑΚΡ. ΚΥΛΛΗΝΗ ΕΩΣ ΤΟΥΜΠΙ - ΚΑΛΟΓΡΙΑ
THALASSIA PERIOCHI KOLPOY KYPARISSIAS: AKR. KATAKOLO- KYPARISSIA	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΟΛΠΟΥ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ, ΑΚΡ. ΚΑΤΑΚΟΛΟ - ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
LIMNOTHALASSA KOTYCHI - ALYKI LECHAINON	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΟΤΥΧΙ - ΑΛΥΚΗ ΛΕΧΑΙΝΩΝ
<u>ΑΡΓΟΛΙΔΑ</u>	
AKRONAFPLIA KAI PALAMIDI	ΑΚΡΟΝΑΥΓΛΙΑ & ΠΑΛΑΜΙΔΙ
<u>ΑΡΚΑΔΙΑ</u>	
OROS MAINALO	ΟΡΟΣ ΜΑΙΝΑΛΟ
LIMNI TAKA	ΛΙΜΝΗ ΤΑΚΑ
LIMNOTHALASSA MOUSTOU	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΜΟΥΣΤΟΥ

MONI ELONAS KAI CHARADRA LEONIDIΟΥ	ΜΟΝΗ ΕΛΟΝΑΣ & ΧΑΡΑΔΡΑ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ
OROS PARNONAS (KAI PERIOCHI MALEVIS)	ΟΡΟΣ ΠΑΡΝΩΝΑΣ (ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΑΛΕΒΗΣ)
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	
KORYFES OROUS KYLLINI (ZIRIA) KAI CHARADRA FLAMPOURITSA	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΚΥΛΛΙΝΗ (ΖΙΡΕΙΑ) & ΧΑΡΑΔΡΑ ΦΛΑΜΠΟΥΡΤΙΣΑ
LIMNI STYMFALIA	ΛΙΜΝΗ ΣΤΥΜΦΑΛΙΑ
AKROKORINTHOS	ΑΚΡΟΚΟΡΙΝΘΟΣ
OROS OLIGYRTOS	ΟΡΟΣ ΟΛΙΓΥΡΤΟΣ
ORI GERANEIA	ΟΡΗ ΓΕΡΑΝΕΙΑ
<u>ΛΑΚΩΝΙΑ</u>	
ORI GIDOVOUNI, CHIONOVOUNI, GAIDOUROVOUNI, KORAKIA, KALOGEROVOUNI, KOULOCHERA KAI PERIOCHI MONEMVASIAS	ΟΡΗ ΓΙΔΟΒΟΥΝΙ, ΧΙΟΝΟΒΟΥΝΙ, ΓΑΪΔΟΡΟΒΟΥΝΙ, ΚΟΡΑΚΙΑ, ΚΑΛΟΓΕΡΟΒΟΥΝΙ, ΚΟΥΛΟΧΕΡΑ & ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ
PERIOCHI NEAPOLIS KAI NISOS ELAFONISOS	ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΕΑΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΟΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ
EKVOLES EVROTA	ΕΚΒΟΛΕΣ ΕΥΡΩΤΑ
LAGKADA TRYPIS	ΛΑΓΚΑΔΑ ΤΡΥΠΗΣ
YGROTOPOI EKVOLON EVROTA	ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ ΕΚΒΟΛΩΝ ΕΥΡΩΤΑ
ORI ANATOLIKIS LAKONIAS	ΟΡΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ
<u>ΜΕΣΣΗΝΙΑ</u>	
FARANGI NEDONA (PETALON - CHANI)	ΦΑΡΑΓΓΙ ΝΕΔΩΝΑ (ΠΕΤΑΛΟΝ - ΧΑΝΙ)
NISOI SAPIENTZA KAI SCHIZA, AKROTIRIO AKRITAS	ΝΗΣΟΙ ΣΑΠΙΕΝΤΖΑ & ΣΧΙΖΑ, ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΑΚΡΙΤΑΣ
LIMNOTHALASSA PYLOU (DIVARI) KAI NISOS SFAKTIRIA, AGIOS DIMITRIOS	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΠΥΛΟΥ (ΔΙΒΑΡΙ) ΚΑΙ ΝΗΣΟΣ ΣΦΑΚΤΗΡΙΑ, ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
THINES KYPARISSIAS (NEOCHORI-KYPARISSIA)	ΘΙΝΕΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ (ΝΕΟΧΩΡΙ - ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ)
OROS TAYGETOS	ΟΡΟΣ ΤΑΪΓΕΤΟΣ
THALASSIA PERIOCHI STENOU METHONIS	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΤΕΝΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ
LIMNOTHALASSA GIALOVAS KAI NISOS SFAKTIRIA	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΓΙΑΛΟΒΑΣ & ΝΗΣΟΣ ΣΦΑΚΤΗΡΙΑ
OROS TAYGETOS - LAGKADA TRYPIS	ΟΡΟΣ ΤΑΪΓΕΤΟΣ - ΛΑΓΚΑΔΑ ΤΡΥΠΗΣ
3 ΑΤΤΙΚΗ	
OROS PARNITHA	ΟΡΟΣ ΠΑΡΝΗΘΑ
ETHNIKO PARKO SCHINIA-MARATHONA	ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΧΙΝΙΑ-ΜΑΡΑΘΩΝΑ

VRAVRONA-PARAKTIA THALASSIA ZONI	ΒΡΑΒΡΩΝΑ - ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ
SOUNIO - NISIDA PATROKLOU KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	ΣΟΥΝΙΟ - ΝΗΣΙΔΑ ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ
YMITTOS - AISTHITIKO DASOS KAISARIANIS - LIMNI VOULIAGMENIS	ΥΜΗΤΤΟΣ - ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ - ΛΙΜΝΗ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ
ANTIKYTHIRA - PRASONISI KAI LAGOUVARDOS	ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ- ΠΡΑΣΣΟΝΗΣΙ & ΛΑΓΟΥΒΑΡΔΟ
NISIDES KYTHIRON: PRASONISI, DRAGONERA, ANTIDRAGONERA	ΝΗΣΙΔΕΣ ΚΥΘΗΡΩΝ: ΠΡΑΣΣΟΝΗΣΙ, ΔΡΑΓΟΝΕΡΑ, ΑΝΤΙΔΡΑΓΟΝΕΡΑ
NISIDES MYRTOOY PELAGOUS: FALKONERA, VELOPOULA, ANANES	ΝΗΣΙΔΕΣ ΜΥΡΤΩΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ: ΦΑΛΚΟΝΕΡΑ, ΒΕΛΟΠΟΥΛΑ, ΑΝΑΝΕΣ
NISOS ANTIKYTHIRA KAI NISIDES PRASONISI, LAGOUVARDOS, PLAKOYLITHRA KAI NISIDES THYMONIES	ΝΗΣΟΣ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΡΑΣΟΝΗΣΙ, ΛΑΓΟΥΒΑΡΔΟΣ, ΠΛΑΚΟΥΛΗΘΡΑ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΘΥΜΩΝΙΕΣ
KYTHIRA KAI GYRO NISIDES: PRASONISI, DRAGONERA, ANTIDRAGONERA, AVGO, KAPELLO, KOUFO KAI FIDONISI	ΚΥΘΗΡΑ ΚΑΙ ΓΥΡΩ ΝΗΣΙΔΕΣ: ΠΡΑΣΟΝΗΣΙ, ΔΡΑΓΟΝΕΡΑ, ΑΝΤΙΔΡΑΓΟΝΕΡΑ, ΑΥΓΟ, ΚΑΠΕΛΛΟ, ΚΟΥΦΟ ΚΑΙ ΦΙΔΟΝΗΣΙ
PERIOCHI LEGRENON - NISIDA PATROKLOU	ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΕΓΡΕΝΩΝ - ΝΗΣΙΔΑ ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ

ΠΗΓΗ: Ιστοσελίδα Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής:
<http://www.minenv.gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2^Ο

UNESCO

Η UNESCO είναι ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization).

Ιδρύθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1945 και από τότε προσφέρει τις εξειδικευμένες υπηρεσίες του στους τομείς αυτούς σε όλο τον πλανήτη.

Η Εκπαίδευση, οι Κοινωνικές και οι Φυσικές Επιστήμες, ο Πολιτισμός και η Επικοινωνία είναι τα μέσα με τα οποία υπηρετεί τις πανανθρώπινες αξίες, με στόχο την ευημερία του ανθρώπου σε ένα ειρηνικό κόσμο.

Η UNESCO λειτουργεί ως ένα παγκόσμιο εργαστήριο ιδεών και διαδραματίζει ένα ρυθμιστικό ρόλο στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας θέτοντας τα πρότυπα σύναψης διεθνών συμφωνιών επί διαφόρων ζητημάτων τα οποία ανακύπτουν στις σύγχρονες κοινωνίες. Ο Οργανισμός επίσης διευθετεί την διάδοση και την ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσης, ενώ παράλληλα προσφέρει βοήθεια στα κράτη μέλη ώστε να αποκτήσουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις, προκειμένου να υπηρετούν τους θεσμούς και τελικά τον άνθρωπο στις τοπικές κοινωνίες.

ΠΗΓΗ: [http:// www.unesco-hellas.gr](http://www.unesco-hellas.gr)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

1. Ναός του Επικούριου Απόλλωνα (1986)
2. Ασκληπιείο Επιδαύρου (1988)
3. Ιστορική Περιοχή Μυστρά (1989)
4. Ιστορική Περιοχή Αρχαίας Ολυμπίας (1989)
5. Μυκήνες (1999)

ΠΗΓΗ: ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ GLOBUS ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ UNESCO» Α΄ ΜΕΡΟΣ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3^ο

ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ

Η ΕΕΠΦ χειρίζεται το διεθνές αυτό πρόγραμμα για τη προστασία των ακτών της Ελλάδας από το 1992.

Η "**Γαλάζια Σημαία**", σύμβολο ποιότητας σε περίπου 40 χώρες σήμερα, που διαρκώς αυξάνονται, απονέμεται με αυστηρά κριτήρια σε οργανωμένες ακτές και μαρίνες που διαχειρίζονται παράκτιοι Δήμοι, ξενοδόχοι και άλλοι φορείς.

Το 2009 η Ελλάδα έχει 425 βραβευμένες ακτές και 8 μαρίνες που κέρδισαν τη "Γαλάζια Σημαία".

Κριτήρια για την απονομή της "Γαλάζιας Σημαίας"

Για να κερδίσει μια ακτή τη Γαλάζια Σημαία πρέπει να πληροί αυστηρά κριτήρια που σχετίζονται με:

Περιβαλλοντική εκπαίδευση και πληροφόρηση

- Πληροφορίες για το παράκτιο οικοσύστημα και το ευαίσθητο φυσικό περιβάλλον στον παράκτιο χώρο.
- Συνεχής πληροφόρηση του κοινού για την ποιότητα των νερών κολύμβησης.
- Πληροφορίες για το Διεθνές Πρόγραμμα «Γαλάζιες Σημαίες» στον Πίνακα Ανακοινώσεων της ακτής.
- Έντυπες πληροφορίες και αναρτημένες οδηγίες συμπεριφοράς για την ακτή.
- Δραστηριότητες που να προβάλλουν ενεργά τη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της ακτής.

Ποιότητα νερών κολύμβησης

- Ποιότητα των νερών κολύμβησης, που να επιβεβαιώνεται με δειγματοληπτικές μετρήσεις
- Μη απόρριψη βιομηχανικών λυμάτων στην ακτή
- Επεξεργασία αστικών λυμάτων, όπως απαιτεί η Κοινοτική Οδηγία

Περιβαλλοντική Διαχείριση

- Σχέδιο χρήσης γης και περιβαλλοντική διαχείριση
- Περιοδικός καθαρισμός της ακτής από σκουπίδια, αποτσίγαρα κλπ.
- Επαρκείς κάδοι απορριμμάτων, που να αδειάζονται σε τακτά διαστήματα
- Διευκολύνσεις για ανακυκλώσιμα υλικά
- Επαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής, με ελεγχόμενο σύστημα αποχέτευσης
- Απαγόρευση της οδήγησης οχημάτων και μοτοποδηλάτων στην ακτή

- Απαγόρευση της ελεύθερης κατασκήνωσης
- Επιτήρηση κατοικίδιων ζώων στην ακτή
- Συντήρηση κτιρίων και εξοπλισμού στην ακτή

Ασφάλεια, ναυαγосωστικά, πρώτες βοήθειες, υπηρεσίες και εγκαταστάσεις

- Εκπαιδευμένοι ναυαγосωστές - ή άμεση πρόσβαση σε τηλέφωνο - σωστικά εφόδια και πρώτες βοήθειες
- Σχέδια για την αντιμετώπιση κάποιου ατυχήματος ρύπανσης, με άμεση ενημέρωση του κοινού
- Ασφαλής δίοδος στην ακτή και φροντίδα για άτομα με ειδικές ανάγκες

ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ , ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΙ ΜΑΡΙΝΕΣ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 2009

ΚΟΡΙΝΘΙΑ [10]

48. Δήμος Λουτρακίου/Περαχώρας

Λουτράκι 1

Λουτράκι 2

Λουτράκι/Μπούτσι

Κρυφή Ακτή Ίσθμιας

49. Δήμος Βόχας

Βραχάτι

50. Δήμος Ξυλοκάστρου

Μελίσσι

Συκιά

Ξυλόκαστρο/Πευκιάς

Ξυλόκαστρο/Αριστοναυτών

Καμάρι

ΑΡΓΟΛΙΔΑ [4]

51. Δήμος Ερμιόνης

Πλέπι/Πόρτο Ύδρα

52. Δήμος Κρανιδίου

Κόστα

Πόρτο Χέλι/Χηνίτσα

53. Δήμος Ναυπλιέων

Καραθώνα

ΑΡΚΑΔΙΑ [1]

54. Δήμος Βόρειας Κυνουρίας

Καλλιστώ

ΛΑΚΩΝΙΑ [10]

55. Δήμος Βοιών

Νεάπολη

56. Δήμος Ασωπού

Αρχάγγελος

Πλύτρα/Παχιάμμος

57. Δήμος Μολάων

Τηγάνια

58. Δήμος Γυθείου

Βαθύ

Γύθειο 2/Σελινίτσα

Σκουτάρι

Μαυροβούνι 1

Μαυροβούνι 2

Μαυροβούνι 3

ΜΕΣΣΗΝΙΑ [4]

59. Δήμος Καλαμάτας

Μικρή Μαντίνεια

Ανατολ. Καλαμάτα 1/Ανάσταση

60. Δήμος Μεσσήνης

Μπούκα

61. Δήμος Κυπαρισσίας

Αϊ Λαγούδης

ΗΛΕΙΑ [6]

62. Δήμος Ζαχάρως

Ζαχάρω

63. Δήμος Πύργου

Σκαφιδιά

64. Δήμος Αμαλιάδας

Κουρούτα

65. Δήμος Κάστρου Κυλλήνης

Κάστρο/Χρυσή Ακτή 2

Λουτρά Κυλλήνης 1

Λουτρά Κυλλήνης 2

ΑΧΑΪΑ [6]

66. Δήμος Λαρισσού

Καλογριά

Λακκόπετρα

67. Δήμος Ρίου

Ακταίο

68. Δήμος Αιγίου

Διγελιώτικα

Αλυκή

69. Δήμος Διακοπτού

Πούντα

ΠΗΓΗ: ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

<http://www.eepf.gr>

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1^{ος}

ΣΥΝΟΛΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
CAMPING ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2007

Έτος 2007

ΝΟΜΟΙ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ CAMPING
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	112	7
ΑΡΓΟΛΙΔΑ	141	22
ΑΡΚΑΔΙΑ	78	6
ΑΧΑΪΑ	105	8
ΗΛΕΙΑ	77	14
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	121	20
ΛΑΚΩΝΙΑ	101	11
ΣΥΝΟΛΟ	735	88

ΠΗΓΗ: ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2^{ος}

ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΑΝΑ
ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000-2004

ΈΤΗ

ΝΟΜΟΙ	2000	2001	2002	2003	2004
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	172.859	164.804	175.063	206.692	219.241
ΑΡΓΟΛΙΔΑ	237.449	205.069	205.250	197.583	219.601
ΑΡΚΑΔΙΑ	78.482	72.070	70.352	70.842	74.948
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	174.271	177.756	195.881	200.025	188.907
ΛΑΚΩΝΙΑ	143.465	150.148	144.778	135.626	127.079
ΗΛΕΙΑ	222.019	229.383	220.850	227.030	230.234
ΑΧΑΪΑ	257.161	246.534	258.582	260.525	240.207
ΣΥΝΟΛΟ	1.285.706	1.245.764	1.270.756	1.298.323	1.300.217

ΠΗΓΗ: ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ